

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ΄

ΑΘΗΝΑΙ ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19΄

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1963

ΑΡΙΘ. 21

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΛΑΤΡΕΙΑ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Α΄.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀπειθυνόμενος πρὸς πάντα Χριστιανόν, ὅστις μετέχει τῆς λατρείας, λέγει: «Ἐνόησαν οἶας ἀπολαύεις μυσταγωγίας ὁ μεμνημένος σύ, μετὰ τίνων ἀναπέμπεις τὸ μυστικὸν μέλος ἐκεῖνο, μετὰ τίνων βοᾷς τὸ «Τρισάγιος». Δίδαξον τοὺς ἕξωθεν, ὅτι μετὰ τῶν Σεραφεῖμ ἐχόρευσας, ὅτι εἰς τὸν δῆμον τὸν ἄνω τελεῖς, ὅτι εἰς τὸν χορὸν ἐνεγράφης τὸν τῶν ἀγγέλων, ὅτι τῷ Δεσπότη διελέχθης, ὅτι τῷ Χριστῷ συνεγένου».

Ἀληθῶς θὰ ἦτο ἐντελῶς διαφορετικὴ ἡ ὄψις τῆς κοινωνίας μας, ἐὰν ὅλοι οἱ πιστοὶ μετεῖχον ἐνσυνειδήτως τῆς λατρείας καὶ συνησθάνοντο τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν αὐτῆς. Ὁ μέγας ρώσος διηγηματογράφος Νικόλαος Γκόγκολ, ὅστις δὲν εὔρε τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὰς συγγραφικὰς δάφνας, ἀλλ' εἰς τὴν θ. Λειτουργίαν, εἰς τὸ τελευταῖόν του ἔργον «Σκέψεις ἐπὶ τῆς θείας Λειτουργίας» λέγει τὰ ἑξῆς: «Ὅλοι, ὅσοι ἤκουσαν τὴν θείαν Λειτουργίαν μὲ ζῆλον, ἀναχωροῦν ταπεινοί, περισσότερο πρᾶσι εἰς τὰς σχέσεις των μὲ τοὺς ἀνθρώπους, εὐγενέστεροι καὶ ἡρεμώτεροι εἰς ὅλας τὰς πράξεις των... Ἄν ἡ κοινωνία δὲν εἶναι ἀκόμη ἐντελῶς διεφθαρμένη, ἐὰν μετὰ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀναπνέωμεν παντοῦ τὸ ἄσπονδον μῖσος, ὁ βαθύτερος λόγος εἶναι ἡ θεία Λειτουργία, ἡ ὁποία ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἁγίαν οὐρανίαν ἀγάπην πρὸς τὸν ἀδελφόν του... Ἄπειρος καὶ ἀπροσμέτρητος ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἐπίδρασις τῆς θείας Λειτουργίας». Πραγματικῶς! Ἡ ὀρθόδοξος λατρεία ἐπιδρᾷ τὰ μέγιστα εἰς τὴν δημιουργίαν γνη-

σίου και ἀληθοῦς πολιτισμοῦ. Ἄφ' ἐνός ἀνακαινίζει και ἀναγεννᾷ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι εἶναι οἱ δημιουργοὶ τοῦ πολιτισμοῦ, και ἀφ' ἐτέρου συντελεῖ σπουδαίως εἰς τὸν ἐξευγενισμόν, τὴν ἀνάπτυξιν και τὴν ἀξιοποίησιν ὅλων τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ. Ὡς εἶναι γνωστόν, πᾶς πολιτισμός, πᾶς ἀντικειμενικός πνευματικός βίος εἶναι ἢ πρὸς τὰ ἔξω προβολή και δι' αἰσθητῶν μορφῶν περιβολή τοῦ πνευματικοῦ πλούτου τῆς ψυχῆς μας. Ἐκ τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος λατρεία εἶναι σπουδαί- ὄτατος πολιτιστικός παράγων, διότι συντελεῖ εἰς τὴν ἀναγέννη- σιν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος εἶναι ὁ φορεὺς και δημιουργὸς τοῦ πολιτισμοῦ.

Και πῶς ἡ ὀρθόδοξος λατρεία συντελεῖ εἰς τὴν ἀναγέννησιν και ἀνακαινισιν τοῦ ἀνθρώπου; Συντελεῖ ποικιλοτρόπως.

Ἡ ὀρθόδοξος λατρεία φέρει ἡμᾶς εἰς ζῶσαν ἐπαφήν με τὸν Χριστόν. Δι' αὐτῆς μετέχομεν τῆς μυστικῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ και τοῦ πλούτου τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἀπέρρευσαν ἐκ τοῦ ἀπο- λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου. Εἰς τὴν λατρείαν παρευρίσκεται ἀοράτως αὐτὸς ὁ Κύριος. «Οὐ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. ιη', 20). Ἦδη με τὸ βάπτισμα ἐνδύομεθα τὸν Χριστόν και μετὰ ταῦτα διὰ τῆς ὅλης λατρείας «συναπερχόμεθα Χριστῷ πρὸς τὸ θεῖον Πάθος», συ- σταυροῦμεθα και συνενταφιαζόμεθα αὐτῷ, «ἵνα ὡσερ ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, οὕτω και ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. ς', 4). Τοιουτοτρόπως, ὄντες νεκροὶ τοῖς παραπτώμασι, συζωοποιούμεθα τῷ Χριστῷ και συνεγειρόμεθα και συγκαθήμεθα ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (Ἐφ. β', 6). Ἰδί- ως διὰ τῆς Θείας Εὐχαριστίας οἱ πιστοὶ ἐνοῦνται μυστικῶς μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὸν ἅγιον Κύριλλον Ἱεροσολύμων, «μεταλαμβάνον- τες σώματος και αἵματος Χριστοῦ, σὺ σ σ ω μ ο ι και σὺ ν α ι μ ο ι αὐτοῦ και Χριστοφόροι γινόμεθα, τοῦ σώματος αὐτοῦ και τοῦ αἵματος εἰς τὰ ἡμέτερα ἀναδιδόμενου μέλη, οὕτω τε κατὰ τὸν μακάριον Πέτρον θείας κοινωνοὶ φύσεως γινόμεθα»¹. Γενικῶς ἡ

1. Κ υ ρ ί λ λ ο υ Ἱεροσολύμων, Κατηχ. μυσταγ. 4,3 ἐν Migne Ἐ.Π. τόμ. 33, στ. 1100. Ἰωάννου Καρμίρη, Σύνοψις τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις 1960, σελ. 98-99.

ἀληθῆς βίωσις τῆς ὀρθοδόξου λατρείας ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ἐπανακτῶσμεν ὅ,τι διὰ τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων ἢ διὰ τῶν ἰδικῶν μας ἁμαρτιῶν ἀπωλέσαμεν καὶ εἰς τὸ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ὁδόν, ἢ ὅποια ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐν ἡθικῇ ἐννοίᾳ «θέωσιν». Μὲ τὴν ζωοποιὸν δύναμιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, τὴν ὅποیان λαμβάνομεν διὰ τῆς λατρείας, ὁ πιστὸς ὁδηγεῖται εἰς τὸ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν κύριον σκοπὸν τοῦ ὀρθοδόξου μορφωτικοῦ ιδεώδους, ὁ ὅποιος ὑπὸ τοῦ ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου διετυπώθη διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιγραμματικῶν λόγων: «Χριστῶ συνταφῆναί με δεῖ, Χριστῶ συναναστῆναι, συγκληρονομησαί Χριστῶ, υἱὸν γενέσθαι Θεοῦ, Θεὸν αὐτόν»².

Εἰς τὴν ὀρθόδοξον λατρείαν τὸ μυστικὸν στοιχεῖον κατέχει προέχουσαν θέσιν καὶ ἀποτελεῖ τὴν πνευματικὴν ἀτμόσφαιραν, εἰς τὴν ὅποیان τελεσιουργεῖται ἡ συνάντησις τοῦ θεοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου. Εἰς τὴν θεῖαν Λειτουργίαν πρωτίστως «οἱ πιστοὶ μυσταγωγούμενοι αἴρονται εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπου ἀοράτως βιοῦν τὴν θεῖαν παρουσίαν». Εἰς τὴν θεῖαν Λειτουργίαν ὁ Θεὸς προσδέχεται τὰ προσφερόμενα εἰς αὐτὸν τίμια δῶρα εἰς τὸ «ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερὸν αὐτοῦ θυσιαστήριον». Οἱ πιστοὶ «τὰ Χερουβεὶμ μυστικῶς εἰκονίζοντες καὶ τῇ ζωοποιῷ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὕμνον προσάδοντες», ἀποτίθενται «πᾶσαν τὴν βιωτικὴν μέριμναν» καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπιγείου θυσιαστηρίου κατερχόμενον βασιλέα τῶν ὄλων «ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν». Ἐκ τοῦ ἐπιγείου θυσιαστηρίου οἱ πιστοὶ ἀναγόμενοι εἰς τὸ «ὑπερουράνιον» θυσιαστήριον, παρίστανται μάρτυρες τῆς τελεσιουργίας τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου πρὸ τοῦ μυστικοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. «Οὕτω, τὸ μὲν ἐπουράνιον θυσιαστήριον κατέρχεται μυστικῶς ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ δ' ἐπίγειον αἴρεται νοητῶς εἰς τὸν οὐρανόν... Οὐρανὸς καὶ γῆ συνάπτονται μυστικῶς καὶ συνεορτάζουν». Ἰδίως «εἰς τὴν μετάληψιν τῆς Θείας Εὐχαριστίας γίνεται ἡ μυστικὴ συνάντησις τοῦ θεοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου, τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπαρτίζεται τὸ μυστικὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ μυ-

2. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Εἰς Καισάριον Ἐπιτάφιος λόγος 7,23 ἐν Migne Ἐ.Π. τόμ. 35, στ. 785. Ἰωάννου Καρμίρη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 28.

στική τῶν ἁγίων κοινωνία. Οἱ πιστοὶ καθίστανται ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, συσσωματοῦνται μυστικῶς ἐν τῷ Σωτῆρι, θεοποιούμενοι»³.

Ὡστε ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς ἀνθρωπίνης λατρείας, εἰς τὴν ὁποίαν «τὰ οὐράνια συναγάλλεται τῇ γῆ... τὰ ἐπίγεια συγχορεύει οὐρανοῖς», ὁ ἄνθρωπος ἀναγεννᾶται καὶ ἀνακαινίζεται. Ἡ ἀνθρωπίνη βούλησις συνεργάζεται μετὰ τῆς θείας Χάριτος. Ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία συννοῦται μετὰ τῆς θείας Παντοδυναμίας. Ἴσχυρότατα δυναμικὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια κινοῦν τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ὑγιῆς Χριστοκεντρικὸς μυστικισμὸς, τὸν ὁποῖον καλλιιεργεῖ ἡ ὀρθόδοξος λατρεία, σημαίνει αὐτομάτως ἀναζωπύρῃσιν καὶ ἀνάφλεξιν ὅλων τῶν ἐμφύτων, μυχιαιτάτων καὶ εὐγενῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ μέχρι τοῦδε λεχθέντα πείθουν, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος λατρεία ἐπιδρᾷ εὐεργετικῶς εἰς τὸν πολιτισμὸν, διότι, ὡς θὰ ἔλεγε σύγχρονος γάλλος φιλόσοφος, δημιουργεῖ τρόπον τινὰ νέαν ψυχὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐμφυσᾷ εἰς αὐτὸν νέον καὶ ὑπερκόσμιον πνεῦμα, ἐξευγενίζει τὰς νοσταλγίας καὶ τοὺς πόθους του⁴. Ἄλλ' ἡ λατρεία εἶναι σπουδαιότατος πολιτιστικὸς παράγων καὶ ἀπὸ μιᾶς ἄλλης ἀπόψεως, ὡς θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου».

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

3. Ἀνδρέου Θεοδώρου, Ἡ οὐσία τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐν Ἀθήναις 1961, σελ. 156-157.

4. Ν. Ἰ. Λούβαρι, Συμπόσιον ὁσίων, ἐν Ἀθήναις 1962, σελ. 120.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Η 3η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1940

“Όπως είναι παγκοίμως γνωστόν, τὰ μεσάνυκτα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας τότε στὴν Ἑλλάδα κ. Γκράτσι, ἀνέβηκε στὴν Κηφισιά κι’ ἐπέδωκε στὸν Πρωθυπουργὸ Μεταξᾶ διακοίνωσιν αὐθάδη καὶ ἄνανδρον. Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι, πὼς ἐνῶ τὴν ἐδιάβαζεν ἀκόμη ὁ Πρωθυπουργός, τρεῖς Ἰταλικὲς Μεραρχίαι παρεβίαζαν τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὰ Ἑπειρωτικὰ μας σύνορα, καὶ παραφουσκωμέναι ἀπὸ ἀερώδη φῦσαν ἐβάδιζαν πρὸς τὰ Ἰωάννινα καὶ πρὸς τὴν Ἄρταν.

Αἱ Ἰταλικὲς δυνάμεις ἦσαν ἰσχυρότατες κι’ ἐνόμιζαν γι’ αὐτό, πὼς θάκαναν ἕναν ἄπλο περίπατο. Ἀπετελοῦντο δὲ ἀπὸ τὴν Μεραρχίαν τῆς «Σιέννα», ἀπὸ τὴν Μεραρχίαν τῆς «Φεράρα» κι’ ἀπὸ τὴν θωρακισμένην Μεραρχίαν τῶν περιβοήτων «Κενταύρων». Ἐπίσης ἀπὸ τρία ἀνεξάρτητα Συντάγματα Ἰππικοῦ, ἀπὸ τὸ τρίτον Σύνταγμα τῶν Γρεναδιέρων, καὶ ἀπὸ δεκαοκτὼ πυροβολαρχίας βαρέας πυροβολικοῦ. Τίς δυνάμεις δὲ αὐτὲς ἀντιμετώπιζεν ἡ ὀγδόη μόνον Ἑλληνικὴ Μεραρχία, ἐνισχυμένη ἑλαφρῶς ἀπὸ ἕνα μικρὸν ἀπόσπασμα καὶ διαθέτουσα ἕνδεκα μόνον Πυροβολαρχίας. Διοικητὴς τῆς Μαραρχίας ἦταν ὁ ὑποστράτηγος Κατσιμητρός. Ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ ὁ συνταγματάρχης Γιατζῆς. Καὶ ἀρχηγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ ὁ συνταγματάρχης Μαυρογιάννης.

Ἄς σημειωθῆ, πὼς καμμία συστηματικὴ ὀχύρωσις δὲν εἶχε γίνῃ στὰ Ἑπειρωτικὰ μας σύνορα. Καὶ κανένας δὲν ἐπίστευε πὼς θὰ μπορούσε νὰ κρατηθῆ ἡ Ἑπείρος. Τὸ ἴδιο τὸ Ἐπιτελεῖον ἀναγνώριζε, πὼς ἦτανε δύσκολος ἡ θέσις τῆς Μεραρχίας μας· καὶ γι’ αὐτὸ οἱ διαταγὲς τῆς στρατιωτικῆς μας Ἡγεσίας ἦτανε, νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς τὸ Μπιζάνι καὶ πρὸς τὶς ὄχθες ἀκόμη τοῦ Ἀράχθου. Καὶ σωστά, ἀπὸ ἀπόψεως στρατηγικῆς· γιὰτὶ οἱ προσπάθειαι τοῦ ἔχθρου, πού τὶς παρακολουθοῦσε μὲ ἀγωνίαν, ἦτανε νὰ εἰσδύσῃ ἀπὸ τὴν Φλώριναν εἰς τὴν Μακεδονία, κι’ ἀπὸ τὴν Πίνδον πρὸς τὴν Θεσσαλία.

Ὁ στρατὸς μας ὅμως, ἀπὸ τὸν Διοικητὴν του ὡς τὸν ἔσχατον ὀπλίτην, ὅπως κι’ ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ κάτοικοι τῆς

ὑπαίθρου μας, ὄχι μόνον δὲν ἐλιποψύχησαν, ἀλλὰ κατείχοντο ἀπὸ μέθην πατριωτικὴν. Ἡ Παναγία τῆς Τήνου, πού με τόσην ἀνήκουστην βαρβαρότητα εἶχαν προσβάλει τὴν ἀγίαν της ἑορτὴν, εἶχε κάμει τὸ θαῦμά της. Καὶ τὸ φρόνημά τους εἶχεν ὑψωθῆ, σὰν ἀπὸ αὐλα πτερὰ σὲ δυσθεώρητα ὕψη, καὶ ἡ καρδιά τους εἶχε γίνει σίδηρο. Εἶχανε κάμει κρυφὸ ὄρκο μέσα τους, νὰ μὴν παραδώσουν στοὺς Ἴταλοὺς οὔτε μιὰ σπιθαμὴν ἀπὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος. Καὶ γι' αὐτὸ ὅλοι μαζί, καὶ με μιὰν ψυχὴν—στρατιῶτες, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ—ἐκάμανε πρόχειρες ὀχυρώσεις, ἐστήσανε σὲ κατάλληλα μέρη πολυβολεῖα, κι' ἐναρκοθετήσανε πυκνὰ τὸν δρόμο Ἰωαννίνων—Καλαμά, σ' ὄλο του τὸ μᾶκρος.

Κι' ὅταν τὴν πρώτην Νοεμβρίου ἐτελείωσεν ἡ ὑποχωρητικὴ σύμπτυξις τῶν συνοριακῶν μας τμημάτων, ἡ Μεραρχία εἶχε καταλάβει τὰς θέσεις πού εἶχε διαλέξει προσεκτικὰ γιὰ νὰ δώσῃ τὴν μάχην, εἶχαν τοποθετηθῆ οἱ πυροβολαρχίαι, εἶχαν ἐπισημανθῆ οἱ στόχοι, καὶ γενικὰ τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα. Ὁ διοικητὴς τῆς Μεραρχίας, πρὸς τὸ βράδυ, ἐκοινοποίησε μιὰν διαταγὴν, πού ἀξίζει ν' ἀπαθανατισθῆ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν.

«...Ὁ ἀγὼν θὰ διεξαχθῆ—ἔλεγεν—μὲ πείσμα καὶ μ' ἐπιμονὴν ἀκατάβλητον. Ἀμυνα κρατερὰ ἐπὶ τῶν θέσεών μας. Ἀμυνα μέχρῃ ἐσχάτων.

Οὐδεμία ἰδέα νὰ ὑπάρχη εἰς οὐδένα περὶ ὑποχωρήσεως. Ὅλοι, ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ, διοικητοῦ τῆς Μεραρχίας μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου στρατιώτου, θ' ἀγωνισθῶμεν ἐπὶ τῶν θέσεών μας. Καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ πέσωμεν ὅλοι ὑπερασπιζόμενοι τὰς θέσεις μας...

Μαχόμεθα ἐναντίον ἐχθροῦ ὑπόουλου καὶ ἀνάνδρου, ὁ ὁποῖος χωρὶς καμμίαν ἀπολύτως ἀφορμὴν μᾶς ἐπετέθη αἰφνιδιαστικῶς, διὰ νὰ μᾶς ὑποδουλώσῃ...».

Ἐνας τρισάγιος ἐνθουσιασμὸς ἐκυρίευσεν, με τὴν ἀνάγνωσίν της, τὰς ψυχάς. Τὸ πνεῦμα τοῦ Σταυροῦ, τὸ ὑψηλὸν καὶ ἐκθαμβωτικὸν πνεῦμα αὐτοθυσίας ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν καὶ διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, πού τὸ καλλιεργεῖ καὶ τὸ ἐμπνέει εἰς τὸν λαόν μας ἡ Ἑλληνοχριστιανικὴ μας Παράδοσις, ἐκυριαρχοῦσεν παντοῦ καὶ εἶχε μεταμορφώσει καὶ τὸν ἔσχατον ὀπλίτην εἰς Γίγαντα.

Κι' όταν ή Αύγή τής τρίτης Νοεμβρίου έσκόρπιζε τὰ ροδοπέταλά της έπάνω στις βουνοκορφές του Ζαγοριού, ένεφανίσθηκεν ό έχθρός κι' άρχισε νά έπιτίθεται σέ πυκνές φάλαγγες. Καί σέ λίγο, όταν ύψώθηκεν ό "Ήλιος, ό μικρός κάμπος του Καλπακιού έπλημμύρισε κι' άστραπτοκοπούσεν από τὰ κράνη τών Κενταύρων, τών Γρεναδιέρων και τών ίππέων, που τους ύπεδέχετο τὸ πυροβολικόν με καταγιιστικά και θεριστικά πυρά.

Τὰ άρματα του Μουσσολίνι άνετινάσσοντο στον άέρα. Καί τὰ συντάγματα του πεζικού και του ίππικού του έπάθαιναν πανωλεθρίαν και διελύοντο κυριολεκτικώς από τις όβίδες και από τις νάρκες που έσκοϋσαν. Καί τότε έξώρμησεν άσυγκράτητος ό στρατός μας. Έφεγγοβόλισαν οί Έλληνικές λόγγες, τρομερές και άκονισμένες έπάνω στο δίκαιον μίσος εναντίον του κατακτητου. Κι' άντιβούϊσεν ή γή τής Ήπειρου από τις ίαχές τών νέων Μαραθωνομάχων, «ΐτε, παίδες Έλλήνων...».

Οί περιβόητοι Κένταυροι είδανε σέ λίγο τ' άρματά των νά θρυμματίζονται και νά κονιορτοποιούνται. Τὰ δέ πεζικά και ίππικά Συντάγματα του έχθρου διελύθησαν κυριολεκτικώς από τις όβίδες του πυροβολικού μας κι' από τις νάρκες που είχανε τοποθετηθῆ στο δρόμο και σ' όλο τον κάμπο. Καί τότε ό στρατός μας, μ'έπι κεφαλῆς τους άξιωματικούς του άντεπετέθηκεν, με την όρμη τής καταγιίδας και του σίφουνα. Καί οί είσβολείς τραπήκανε σ' έπονειδιστη φυγή προς τον ποταμό Καλαμαῖ. Καί πολλοί απ' αυτούς πανικόβλητοι έπέφτανε, για νά σωθούνε, στα όρμητικά και τὰ ώργισμένα του νερά, που τους έφέρανε πνιγμένους στο Ίόνιο πέλαγος, που έγίνηκεν ό τάφος τους.

Κι' όταν έβράδιασε πλέον τὸ στρατηγεϊον τής Μεραρχίας μας προωθήθηκε προς την ιερά Μονή τής Βελλῶς. Ένῶ ό στρατός μας άσυγκράτητος προχωρούσε πάντα εμπρός, με την Μεγαλόχαρην όδηγήτρα του και προστάτη του.

Αυτή είναι, με λίγα απλά λόγια, ή περίφημη μάχη τής 3ης Νοεμβρίου του 1940. Καί πολύ σωστά είπώθηκε, πως ό κάμπος του Καλπακιού που έδόθηκεν ή μάχη, πρέπει νά σημειώνεται στους χάρτες ως «Νεκροταφείο τών Κενταύρων».

Θ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

«Οὐκ ἔστι πλούσιος ὁ πολλὰ κερτημένος, ἀλλ' ὁ μηδενὸς δεόμενος·
καὶ οὐκ ἔστι πένης ὁ μηδὲν ἔχων, ἀλλ' ὁ πολλὰ ἐπιθυμῶν».

Ἰωάννης Χρυσόστομος

Ἀναδρομή εἰς τὰ περασμένα

Ο ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Ἡ σύσκεψη τῆς Βοστίτσας

Ἐκεῖνο πού ἔχει, νομίζω, μεγάλη σημασία γιά τήν ὀρθήν ἐκτίμησι τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, δέν εἶναι ἡ ἀπλή καταγραφή τους, ἡ ἀπαρίθμησή τους καί ἡ ὅσον τὸ δυνατόν ἀκριβέστερη περιγραφή τους, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα πού ἐπροκάλεσε τὰ γεγονότα αὐτά.

Ἡ ἐξωτερικὴ κατάκτησι τῆς ἐλευθερίας στὸ Εἰκοσιένα ἦτανε τὸ ξέσπασμα καί τὸ ἀναπόφευκτο ἐπακολούθημα τῆς ἐσωτερικῆς τῆς κατάκτησις ἀπὸ τὸν λαὸ μας, πού στὴν πραγματικότητά ἦτανε ἐλεύθερος, πολὺ προτοῦ ν' ἀποκτήσῃ καί ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀνεξαρτησία του. Κι' ὁ Παπαφλέσσας, πού ξεπήδησε μέσα ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ λαοῦ, ὅπως ἡ πάνοπλι Ἀθηνᾶ ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Δία, εἶναι ὁ ἰδεώδης τύπος τοῦ λαϊκοῦ Ἀγωνιστῆ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πού μᾶς φανερώνει πόσον ἄσβυστη ἦτανε ἡ δίψα τοῦ λαοῦ γιά τήν ἐλευθερία καί ποιά πυρκαϊὰ λυτρωμοῦ κρυφόβοσκε μέσα του.

Μαζί μὲ τὸν Σολωμὸ εἶναι ἡ ἀνώτατη ἔκφρασι τοῦ κοινοῦ ἰδεώδους, καί τοῦ κοινοῦ πόθου ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὸν τουρκικὸν ἀβάσταγο ζυγὸ. Ὁ Παπαφλέσσας ὑπῆρξεν ὁ ἀπόστολος, ὁ ἔμψυχωτής, ὁ ἐνσάρκωτής καί ὁ πραγματοποιοῦν τῆς κοινῆς λαχτάραις γιά ξεσκλαβωμό, πού ἐτρικύμιζε τίς ψυχές. Ὁ Σολωμὸς ἔδωκε, μὲ τὸν ὕμνον πρὸς τὴν Ἐλευθερία καί μὲ τοὺς Ἐλευθεροὺς Πολιορκημένους του, τὴν ἀνώτατη μορφή τῆς Τέχνης πρὸς τὸ κοινὸν αὐτὸ ἰδεῶδες, πού μὲ τόσην ὑπέροχην ὁμορφιά τὸ τραγουδοῦσε συνεχῶς ὁ λαὸς στὰ δημοτικά του τραγούδια. Καί πουθενὰ ἴσως δέν ἐξάστραψε, μὲ τόσην ἐξαιρετικότητά, ἡ λαϊκὴ διάθεσι καί τὸ πνεῦμα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνα, πού ἔκανε σὲ λίγο νὰ ξεφυτρώσουνε, σὰν πανεῦσμα ἀνθὴ ἐπάνω στὴ σκλαβωμένη γῆ μας, τόσοι θαμπωτικοὶ λαϊκοὶ ἡρωῖσμοί, ὅσον στὴ σύσκεψη τῶν Προεστῶν μὲ τὸν Παπαφλέσσα, στὴ Βοστίτσα.

★

Στὴ σύσκεψη αὐτὴν ἀντιμετωπισθῆκανε ἀποφασιστικὰ δύο κόσμοι ὅλως διόλου διαφορετικοί. Οἱ κοτζαμπάσηδες ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά, κι' ὁ Παπαφλέσσας μὲ τοὺς λίγους ἀρματωμένους

του από την άλλη, που αντιπροσώπευε τὸ λαϊκὸ συναίσθημα, που ζητοῦσεν ἀπολύτρωση κι' ἀγκάλιαζε, μὲ φλογισμένη περιπάθεια, τ' ὄραμα τῆς ἐλευθερίας. Οἱ κοτζαμπάσηδες ἦτανε πολὺ καλὰ βολεμένοι κάτω ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ καὶ εἶχανε ἐξασφαλισμένα πλοῦσια εἰσοδήματα. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν μπορούσε νὰ χωρέσῃ στὸ μυαλό τους κάθε σκέψη ἀναμπουμπούλας κι' ἀναταραχῆς· καὶ τὸ νομίζανε πραγματικὴ τρέλλα νὰ τὰ βάλουνε, χωρὶς καμμιά ἀπολύτως προπαρασκευή, μὲ τὴν Τουρκία. Ὁ Παπαφλέσσας ἀντίθετα δὲν ἐλογάριαζε τίποτα, παρὰ πίστευε στὴν ἐλευθερίαν καὶ ὑποστήριζε πῶς ὁ Ἄγωνας ἔπρεπε νὰ ξεσπάσῃ τὸ γρηγορώτερο· γιατί ὁ λαὸς δὲν ἀνεχόντανε, μὲ κανένα πλέον τρόπο, τὴν σκλαβιά του, καὶ τὸ ζήτημα δὲν ἔπαιρνε πλέον ἀναβολή. Αὐτὴ ἦτανε καὶ ἡ ἐντολὴ ποὺ εἶχε ἀπὸ τὴν ἀνώτατην ἀρχὴ τῆς Φιλικῆς. Προσκάλεσε λοιπὸν τοὺς Προεστοὺς νὰ βοηθήσουνε ἀνοικτὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα.

Αὐτοὶ τότε, σὰν εἶδανε καὶ σὰν ἐξεκαθάρισε, μὲ ἀπόλυτη σαφήνεια, τοὺς σκοποὺς του, φρυάξανε κυριολεκτικὰ μὲ τὸν «τρελλόπαπαν» αὐτόν, ὅπως τὸν ἐλέγανε, καὶ τὶς «ζουρλοκουβέντες» του. Καὶ τὸν βρῖσανε, τὸν ἐμπεφάρδισανε, τὸν κατειρωνευθήκανε μὲ πάθος, τὸν εἶπανε «ἐξωλέστατο» καὶ μάλιστα τὸν ἐφοβερῖσανε ἀνοικτὰ. Καὶ στὸ τέλος πήρανε, ὅλοι μαζί, τὴν ἀπόφαση, πῶς οἱ προτάσεις ποὺ τοὺς ἔκανε ἦτανε «μωρὲς κι' ἀπελπισμένες καὶ χωρὶς κανενὸς εἶδους βάση».

Ὁ Παπαφλέσσας στὴ σύσκεψη αὐτὴν τῇ Βοστίτσας ἀντιμετώπισε συγκεντρωμένη τὴν ἀντίδραση τῶν κοτζαμπάσηδων. Τοῦ βάλανε τρικλοποδιές. Τὸν πήρανε στὴν κοροϊδία. Τὸν ἐφερμαρίσανε σὰν ἀγρίμι. Καὶ τοῦ φανερῶσανε ἔχθρητα ἀπροκάλυπτη. Εἶχεν ὅμως ὑψηλὴ τὴν συνείδηση τῆς ἀποστολῆς του. Καὶ συγκρατήθηκε πνίγοντας, γιὰ τὸ καλὸ τοῦ Ἔθνους, τὴν ἀγανάκτησή του καὶ τὴν ὀργή του, ποὺ ἂν ξεσποῦσε θάτανε ἀληθινὴ συμφορὰ καὶ θὰ τίναζε στὸν ἄερα ὅλη τὴν πολὺχρονην ὀργανωτικὴ προσπάθεια τῆς Φιλικῆς. Ἀπάντησε λοιπὸν ψυχραῖμα καὶ θαρρετὰ στὴν ξεροκεφαλίαν τους. Καὶ τοὺς εἶπε, πῶς ἀφοῦ αὐτοὶ κιόστεύουνε θὰ προχωρήσῃ μονάχος, γιὰ νὰ ξεσηκώσῃ τὸν λαό.

Ἡ δὴλωσή του ὅμως αὐτὴ κατατάραινε τοὺς κοτζαμπάσηδες· γιατί καταλάβαιναν πῶς δὲν ἦτανε ἀπλή φοβέρα, ἀλλὰ πῶς θὰ τῶκανε, καὶ τότες ἡ θέση τους θάτανε δύσκολη ἀπέναντι στὸν ξαναμμένο γιὰ ἐλευθερίαν κόσμον. Καμωθήκανε λοιπὸν πῶς θέλουνε νὰ τὸ καλοεξετάσουνε ἓνα τέτοιο σοβαρὸ ζήτημα,

πού μπορούσε νά πάρη στο λαιμό του ἀμέτρητες ψυχές, και τοῦ ζητήσανε μικρὴ ἀναβολή γιὰ νά τὸ καλοσκεφθοῦνε και ὕστερα νά ξανακουβεντιάσουνε μαζί του. Κι' ὁ Παπαφλέσσας, πού ἔνοιωθε καλὰ πόσον ἀπαραίτητη ἦτανε γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἀγῶνα ἡ Ἑθνικὴ ἐνότητα, καμώθηκε πὼς τοὺς πίστεψε και δέχθηκε τὴν ἀναβολή πού τοῦ ζητήσανε. Χωρίσανε λοιπόν, χωρὶς νά συνεννοηθοῦνε και μπουρινιασμένοι κατὰ βάθος, ἀφοῦ προτῆτερα συμφωνήσανε νά ξανασυνταντηθοῦνε στοὺς Μέγα Σπήλαιο, ἀφοῦ πρῶτα στείλουνε ἀνθρώπους των οἱ προεστοὶ και πάρουνε σχετικὲς πληροφορίες γιὰ τὴν κατάσταση.

Κι' ἔτσι και γίνηκε. Μὰ οἱ κοτζαμπάσηδες δὲν μιλούσανε μὲ εἰλικρίνεια, ὅταν ζητούσανε τὴν ἀναβολή. Ἡ γνώμη τους δὲν ἄλλαξε διόλου γιὰ τὸν «ἐξωλέστατο τρελλόπαπα» και γιὰ τὰ «κουζουλά του σχέδια». Ζητούσανε ἀπλῶς νά κερδίσουνε καιρὸ και νά τοῦ στήσουνε καινούργια και ἀποτελεσματικώτερη τὴν φορὰν αὐτὴ «χωσιά». Κι' ὅταν, ἔπειτα ἀπὸ λίγο, τοῦ μνηύσανε νά συναγροικηθοῦνε στοὺς Μοναστήρι και πῆγε ἐκεῖ μὲ τὰ παλληκάρια του ὁ Παπαφλέσσας, τὸν ἐπαγιδέψανε και τὸν ἐκλείσανε μέσα στὰ φρουριακὰ του τεῖχη· και φύγανε αὐτοί, βάζοντας τοὺς καλογήρους νά τὸν φρουροῦνε. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, πιστέψανε πὼς θὰ παράλυνε και θὰ ξέφτιζεν ὅλους διόλου ἢ προσπάθειά του.

Ἔκαναν ὅμως λογαριασμό, χωρὶς τὸν ξενοδόχο. Γιατὶ ὁ Παπαφλέσσας ἦτανε καταιγίδα, και ἦτανε φωτιὰ και λάβα, πού οὔτε πιάνονται οὔτε φυλακίζονται. Παρὰ συνεπαίρνουν ἢ καῖνε, αὐτὸν πού θὰ βρεθῆ μπροστά τους, ἢ θὰ τὶς πλησιάσῃ. Καμώθηκε λοιπόν στὴν ἀρχὴ πὼς συμμορφώνεται μὲ τὸ ριζικὸ του, καταλυτημένος. Κι' ἔδειχνεν ἡμερὸς σὰν ἀρνί, αὐτὸς πού δὲν δεχότανε εὐκόλα κουβέντα και πού δὲν ἄφηνε οὔτε μυῖγα νά τὸν ἀγγίξῃ. Ἡ φλογισμένη συνείδηση πού εἶχε τοῦ μεγάλου σκοποῦ πού ὑπηρετοῦσε, τὸν ἔκαμε νά πνίξῃ μέσα του τὴν ὀργὴ του και τὸν παλληκαρισμὸ του ἀνδρισμὸ. Καὶ στὴ «χωσιά» τῶν κοτζαμπάσηδων ἀντέταξε κι' αὐτὸς τὴ δική του πολυξερὴ «χωσιά». Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτανε, πὼς μέσα σ' ἐλάχιστο καιρὸ παράσυρε τοὺς καλογήρους τοῦ Μεγάλου Σπηλαιίου στοὺς ἐπαναστατικούς του ὄραματισμούς, ὅπως παρασέρνει στ' ἀνεμόβροχο ἢ κατεβασιὰ ἀπὸ ψηλὰ βουνὰ κάθε λογιῆς ἐμπόδιο. Καὶ σὲ λίγο, ὄχι μονάχα τὸν ἐλευθερώσανε, παρὰ ἔτρεχαν μαζί του ἐπάνω κάτω κι' ἀναστάτωναν κι' ἐξεσήκωναν ὅλα τὰ χωριά τοῦ Μωρηᾶ.

Τὸ ἐνθουσιαστικὸ μῆνυμα τοῦ Παπαφλέσσα στὸ λαὸ ἦτανε, πὼς «ἔφθασεν ἡ ὥρα ποὺ ὤρισεν ὁ Θεὸς» καὶ πὼς «πρέπει νὰ σθε ὅλοι στὸ πόδι κι' ἔτοιμοι». Καὶ τὸ κήρυγμά του αὐτὸ ἠλέκτριζε τὰ πλήθη. Κι' ἀπ' ὅπου περνοῦσεν ἀναβε φωτιά ποὺ δὲν ἔσβυνε.

Πότε παρουσιάζονταν σὰν ἀντιπρόσωπος κι' Ἐξάρχος τοῦ Πατριαρχείου κι' ἐσκόρπιζεν εὐχές, εὐλογίες καὶ τὶς νουθεσίες καὶ τὶς παραγγελίες τῆς μεγάλης μας Ἐκκλησίας γιὰ τὸν ξεσηκωμό. Πότε φανεωνότανε μὲ τὸ σαρίκι στὸ κεφάλι του, σὰν Τοῦρκος. Κι' ἄλλοῦ παρουσιαζόντανε μὲ τὰ παλληκάρια του, ἄρματωμένος κι' ὅλο λεβεντιά. Καὶ γενικὰ μεταχειριζόντανε στὴν παράνομη δράση του κάθε μέσο καὶ κάθε τρόπο, γιὰ νὰ ξεγελάσῃ τοὺς ἔχθρους του.

Ἦτανε ὁ Ἀγωνιστῆς—σύμβολο τῆς νέας ψυχῆς τῆς Ἑλλάδας, ποὺ εἶναι προωρισμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ναι πάντα ἡ πρώτη κίνηση τῆς Ἐλευθερίας καὶ ἡ ζύμη κάθε πολιτισμοῦ τοῦ κόσμου. Καὶ γι' αὐτὸ θ' ἀπομείνῃ στὴ μνήμη μας σὰν φάρος καταφώτεινος καὶ ὀλόλαμπρος, ποὺ θὰ σκορπίζει πάντα τὴ ζεστασιά του καὶ τὴ φεγγβολή του στὴν ψυχὴ μας. Γιατὶ τὸ ἀθάνατο Εἰκοσιένα θὰ παραμείνῃ στὴν ἔθνικὴ μας ἱστορία μιὰ ἐστία ζεστασιάς καὶ φρονηματισμοῦ. Ἐστία ποὺ θ' ἀποδιώχνῃ κάθε σκοτάδι καὶ θὰ λυώνῃ κάθε παγωνιά ἀπὸ τὴν καρδιά.

Κανένας ἀπολύτως λαὸς δὲν ἔχει φανερώσει ὡς τώρα τέτοιο ψυχικὸ μεγαλεῖο, ὅπως αὐτὸ ποὺ ἐφάνέρωσεν ὁ λαὸς μας στὸ Εἰκοσιένα. Τετρακόσια ὀλόκληρα χρόνια ἔμεινε σκλαβωμένος κάτω ἀπὸ τὴ φρικτότερη σκλαβιά. Ἐσφάδαζε κι' ἔλυωνε κυριολεκτικῶς κάτω ἀπὸ τὰ βρωμερὰ πέλματα τοῦ βάρβαρου κατακτητοῦ του. Δὲν ἔμεινε συμφορὰ καὶ πίκρα ποὺ νὰ μὴν τὴν δοκιμάσῃ. Ἐπλήρωνε «χαράτσι», γιὰ νὰ μπορῇ νὰ σηκώνῃ στοὺς ὤμους του τὸ κεφάλι του. Κι' ὁ Τοῦρκος τοῦ ρουφοῦσε σὰν βρωμερὴ βδέλλα τὸ αἷμά του, καὶ τὸν ἀποστεροῦσε, μὲ τὸ ἀπαίσιο παιδομάζωμα, τὴν ἀλκή του καὶ τὸ ἄνθος ἀπὸ τὰ νειάτά του. Κι' ὄχι μονάχα τὸ βάσταξε τὸ φρικτὸ του μαρτύριο κι' ἐπέζησε, ἀλλὰ κι' ὁ ἀπελευθερωτικὸς του Ἀγὼνας ἀστραπόβολησε καὶ φανερώθηκε, μὲ πρωτάκουστο μεγαλεῖο, μέσα στὴν παγκόσμιον ἱστορία, καὶ στάθηκε γεγονὸς ὑψιστῆς ἠθικῆς καὶ ἱστορικῆς σημασίας.

(Συνεχίζεται)

ΑΜΜΩΝΑΣ

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

22. Ο ΤΥΦΛΟΣ ΠΟΥ ΒΛΕΠΕΙ

«Τίς ἡμαρτεν; Οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ;»
(Ἰωάν. θ', 1—38)

Στὴν παλιὰ ἐποχή, πρὶν τὸ ἀπαλὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἀπλωθῆ μετὰ τὴ θεία διδασκαλία τοῦ Κυρίου στὶς καρδιές καὶ στὰ μυαλὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐπικρατοῦσε μιὰ ἐπιστημονικὴ καὶ θρησκευτικὴ σύγχυσις. Δὲν ὑπῆρχεν αὐθεντικὴ ἐρμηνεῖα ὀρισμένων φαινομένων, οὔτε τοποθέτησις στὴν ὀρθή τους βίασι ζητημάτων ποὺ ἄμεσα ἤθελαν κάποιαν ἀπάντησιν. Ὁ ἄνθρωπος «φύσει ὀρέγεται τοῦ εἰδέναι», κατὰ τὸν ἀρχαῖο πρόγονό μας. Καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἔτσι πλασμένος νὰ ἐρευνᾷ καὶ νὰ μαθαίνει, ἔπεφτε καὶ σὲ πλάνες γιὰτὶ δὲν ὑπῆρχε καθοδηγητικὸ φῶς. Ὅταν ὁ Κύριός μας κατέπλησσε τὸν κόσμον μετὰ τὴ θεία του διδασκαλία, καὶ πολλὰς ἐπιστημονικὰς πλάνες μετὰ τὸ φωτισμὸ διελύθησαν, τοῦλάχιστον ὅσες ἐστηρίζοντο σὲ θεωρητικὴ γνῶσι.

Λίγη προσοχή. Συναντοῦν — ὁ Κύριος καὶ οἱ μαθηταὶ του — τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Στὸ μυαλὸ τῶν μαθητῶν ἤλθαν ἀμέσως δυὸ ἐρωτήματα καὶ δυὸ ἐρμηνεῖες. Ἐπρεπεν, ὅπωςδήποτε, οἱ ἄπλοῖ αὐτοὶ ἄνθρωποι νὰ μάθουν τὴν αἰτία τῆς τυφλώσεως τοῦ δυστυχοῦς συνανθρώπου των. Κανὼν γι' αὐτοὺς ἦταν: Κάθε ἀποτέλεσμα ἔχει καὶ τὴν αἰτία του. Κάθε φυτό, τὸ σπόρον του. Καπνὸς χωρὶς φωτιὰ δὲν ὑπάρχει. Καὶ στὴν περίπτωσι τοῦ τυφλοῦ οἱ μαθηταὶ ἐρωτοῦν τὸν Καθηγητὴν τους: «Ραββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;» Ριζωμένη στῆ συνείδησι τῶν Ἑβραίων ἦταν ἡ πεποίθησις ὅτι αὐτὰ τὰ ἀγιογραφικὰ ρητὰ ποὺ ἀναφέρονται στῆ μεταβίβασι τῶν συνεπειῶν τῆς ἁμαρτίας κληρονομικῶς μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς, δικαιοῦνται στὴν πράξι: «Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς σου, Θεὸς ζηλωτῆς, ἀποδιδοῦς ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς» (Ἐξὸδ. κ', 5). Καὶ «Κύριος ὁ Θεὸς οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἀληθινός, καὶ δικαιοσύνην διατηρῶν καὶ ἔλεος εἰς χιλιάδας, ἀφαιρῶν ἀνομίας καὶ ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας, καὶ οὐ καθαρνεῖ τὸν ἔνοχον, ἐπάγων ἀνομίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἐπὶ τέκνα τέκνων, ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεάν» (Ἐξὸδ. λδ', 7). Αὐτὴ ἡ ἀγιογραφικὴ ἀλήθεια καὶ ἐπιστημονικῶς κατωχυρωμένη, μένει ἀδιάβλητη. Ἡ παρέκκλισις ἀπὸ τὸ νόμον τοῦ Θεοῦ δημιουργεῖ αὐτὸ τὸ φυσικὸ καὶ πνευματικὸ κακόν. Γενεσιουργὸς αἰτία τῆς οἰασδῆποτε σωματικῆς καὶ πνευματικῆς

ἀναπηρίας δὲν εἶναι ὁ Θεός, ἡ πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ τῆς τελείας ἀρτιότητος, ὁμορφιάς καὶ ἁρμονίας, ἀλλ' ἡ ἀνυποταξία, ἡ παρακοή, ἡ ἐπαναστατικὴ κατὰ τοῦ Θεοῦ διάθεσις τοῦ ἀνθρώπου ἢ ὅποια ὀδηγεῖ καὶ στὴν τερατογονία. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ζοῦν ἐγκρατῆ βίον, ποὺ τηροῦν σώφρονα γραμμὴν, ποὺ σέβονται τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἐφαρμόζουν στὴν πράξι, ποτὲ δὲν ἐβγήκαν, οὔτε αὐτοί, οὔτε καὶ τὰ παιδιά τους ἢ τ' ἀγγόνια τους, ὅπως σημειώνει ἡ Γραφή, κακοζυμωμένες ὑπάρξεις. Ὁ ἀλκοολισμός, φερ' εἰπεῖν, τὰ ἀφροδίσια νοσήματα, ἡ σωματικὴ κατάρχησις καὶ κόπωσης ἀπὸ ξημεραβραδιάσματα σὲ νυκτερινὰ κέντρα αἰσθησιακῶν ἀπολαύσεων, καί, γενικά, οἱ ἀσωτεῖες, δὲν ἐβγαλαν σὲ καλὸ ἀποτέλεσμα. Ἄν δὲν τὰ ἐπλήρωσαν οἱ ἔνοχοι γονεῖς ἀμέσως, θὰ τὰ πληρώσουν τὰ ἀνένοχα παιδιά ἢ τὰ ἐγγόνια ἢ καὶ τὰ δυσέγγονα, κατὰ βιολογικὸν κανόνα. Ὁ Θεὸς δὲν μπορεῖ νὰ εὐλογῇ τὴν ἀσωτεία ποτέ.

Ἡ εὐρυθμὴ καὶ κανονικὴ φυσιολογικὴ λειτουργία τοῦ ὀργανισμοῦ δὲν ἐπιδέχεται οἰουδήποτε εἶδους ἐκτροπὴ στὴ ζωὴ μας. Κι' αὐτὴ ἡ ὑπερέντασις τῶν νεύρων, κι' αὐτὸς ὁ θυμὸς ποὺ ἐξελίσσεται σὲ ὀργή, εἶναι ἐπιβλαβῆ. Τὴν πορεία στὴ ζωὴ τὴν κανονίζει ἡ χριστιανικὴ σύνεσις καὶ σωφροσύνη ποὺ στηρίζονται ἐπάνω στὶς εὐαγγελικὰς σιδηροτροχιὰς τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Παρέκκλισις τυχὸν προκαλεῖ συντρίμματα. Θὰ ἦταν δὲ θανάσιμον τὸ ἀμάρτημά μας ἐὰν ἐφορτώναμε τὸ Θεὸ μετὰ τὴν συνέπειαν τῶν ἀνομιμάτων μας, ἐπειδὴ, μετὰ τὴν ἄσωτη ἢ καὶ ἀπλῶς ἀπρόσεκτη διαγωγή μας, ἐπάθαμε ἐξάρθρωσι σωματικὴ ἢ ἐδεχθῆκαμε τὰ καλωσορίσματα τῶν ψυχικῶν τραυμάτων. Κώφωσις, ἐπιληπτικὴς κρίσεις, πάσης μορφῆς εἰδεχθῆ ἔλκη, παραμορφώσεις προσώπου, σωματικῶν μελῶν, σπλαγχνικαὶ ἀλλοιώσεις, ἄνοια, ἰδιωτεία, βλακεῖες, ροπὲς καὶ τάσεις πρὸς τὸ ἐγκλημα, ἡ ἐμφάνισις, τέλος πάντων, μιᾶς σακατεμένης καὶ δυστυχισμένης γενεᾶς, ὀφείλονται στὴν ἠθικὴν ἐκτροπὴ, μεγάλη ἢ μικρὴ. Ὀρησκευτικοὶ καὶ τίμιοι ἄνθρωποι μετὰ ἀπόλυτο σεβασμὸ πρὸς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ παρουσιάσθησαν στὸ φῶς τῆς ἡμέρας μετὰ σωματικὴν ὠραιότητα καὶ ὁμορφιά, μετὰ μιὰ λεβεντιά ἀρχαίου κάλλους ποὺ δαιωνίσθη στ' ἀγάλματα τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Πραξιτέλους. Κι' ἂν τοῦτο δὲν ὑπάρχη στὰ ἀνένοχα παιδιά, τότε σώζεται ἡ ἠθικὴ τους ὁμορφιά καὶ τὰ παιδιά παίρνουν ἀπὸ τὴν κακὴ κληρονομία ποὺ τὰ ἐφόρτωσαν οἱ πατέρες τους, τὰ πιὸ πειστικὰ μαθήματα ἀρετῆς στὸ βίον τους, ὥστε νὰ μὴ βγάλουν παιδιά ἀνάπηρα. Ἔτσι, μετὰ τὴν ἐγκράτεια καὶ σωφροσύνη τῶν μεταγενεστέρων γενεῶν, νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ συνέπεια τῆς προγονικῆς κατάρχεις. Αὐτὴν τὴν ἀλήθεια οἱ καλόπιστοι ἄνθρωποι τὴν καταλαβαίνουν καὶ τὴν διακηρύττουν παντοῦ καὶ δὲν νοιώθουν τὴν ἀνάγκην

νά επισκεφθοῦν τὰ ἄσυλα τῶν ἀνιάτων γιά νά πεισθοῦν περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν διδασκομένων ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή.

Οἱ μαθηταί, λοιπόν, τοῦ Κυρίου, ὀρθῶς ἠρώτησαν ἂν ἡ τύφλωσις τοῦ ἀνθρώπου ποῦ εἶδαν στὸ δρόμο τους νά διακονεῖται ὡφείλετο σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο προσωπικῶς ἢ στοὺς γονεῖς του. Ὁ Κύριος ὅμως ἀποκλείει καὶ τὶς δυὸ περιπτώσεις. Ἀπαλλάσσει πάσης εὐθύνης καὶ τοὺς γονεῖς καὶ τὸν ἴδιο: «Οὔτε οὗτος ἤμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ». Πολλοὶ κακόπιστοι ποῦ στ' ἀτσάλι στέκονται νά γαντζωθοῦν ἀπὸ μιὰ παρεξηγημένη ἀγιογραφικὴ φράσι, εὐρῆκαν ἔρεισμα νά κατηγορήσουν τὸ Θεὸ ὡς αἷτιον τῆς ἀναπηρίας τοῦ τυφλοῦ. Ἐν πρώτοις δὲν στέκει οὔτε στὴν κοινὴ λογικὴ, οὔτε στὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, οὔτε στὴν αὐτοδύναμη φυσικὴ του δόξα. Γιατὶ ὁ Θεὸς δὲν εἶναι πεπερασμένον ὄν, ὥστε νά ἐπιδέχεται ἀνθρώπινα κατηγορήματα. Τότε πῶς θὰ ἐρμηνευθῇ αὐτὴ ἡ ξιάστερη θέσις ποῦ πῆρεν ὁ Ἰησοῦς ἀπέναντι τῶν γονέων καὶ τοῦ τυφλοῦ; Καὶ πῶς, ἀφοῦ ἀπεκλείσθη ἡ ἐνοχὴ καθόλου, ὁ Χριστὸς ἀποδίδει τὴν τύφλωσιν στὴν εὐκαιρία νά δοξασθῇ ὁ Θεὸς μ' ἓνα θαῦμα, ἀφοῦ πρώτα ἔγινεν ὁ ἴδιος αἷτιος τῆς ἐπὶ τόσα χρόνια δυστυχίας τοῦ τυφλοῦ; Ἄς μὴν τρέχουμε. Ὁ σεβασμὸς μας, ἡ ταπεινώσις μας, ἡ καλωσύνη μας, ἡ ἀπόλυτος πίστις μας ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πάντα Θεὸς τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὡραίου, μάλιστα δὲ τὸ ἀπροκατάληπτον, θὰ μᾶς δώσουν τὴ λύσιν στὸ πρόβλημα. Οἱ καλόγνωμοι ἄνθρωποι δὲν εἶναι ποτὲ παράλογοι καὶ ἐπιπόλαιοι.

Καί, λοιπόν, ἀφοῦ ἀπήλλαξεν ὁ Κύριός μας τῆς ἐνοχῆς τόσο τοὺς γονεῖς ὅσο καὶ τὸν τυφλό, καὶ ἐμεῖς ρωτοῦμε αὐτοὺς ποῦ τρέχουν νά βγάλουν καὶ γιὰ τὴν ἴδια τους τὴν ψυχὴ συμπεράσματα: Ἀποκλείεται οἱ μαθηταί, ἀπηχοῦντες γνώμες εἰδωλολατρικὲς τὶς ὁποῖες φυσικὰ νά μὴ πιστεύουν, νά ὑπέβαλαν τὸ ἐρώτημα γιὰ νά στερεωθοῦν περισσότερο στὴν ἀγιογραφικὴν ἀλήθειαν; Ἡ πλατωνικὴ φιλοσοφία, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐν μέρει εἶχεν ἐπηρεασθῇ καὶ ὁ Ὀριγένης, καὶ ὁ ἀνατολίτικος μυστικισμὸς, παρεδέχετο μετενσαρκώσεις καὶ μετεμψυχώσεις. Ὁλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος τῆς ἀγνοίας παρεδέχετο πῶς οἱ ψυχὲς ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τὸ Θεό, πῶς προήμαρτον πρὶν εἰσελθεῖν στὰ ὑλικά σώματά τους, καὶ πῶς γιὰ νά ἐξιλεωθοῦν καὶ νά ἰδοῦν ἀγαθὲς ἡμέρας στὸν ὠκεανὸ τῆς μακαριστῆς αἰωνιότητος κοντὰ στὸ Θεὸ πρέπει νά εἰσελθοῦν στὰ ἀνθρώπινα σώματα, καὶ σὲ σώματα ζώων ἀκόμη, γιὰ νά τιμωρηθοῦν καὶ ἔτσι, καθαιρόμεναι, νά σωθοῦν. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ θεωρία γιὰ τὸ Χριστὸ εἶναι ἄγαν ἐσφαλμένη καὶ ἀπαράδεκτη. Οὔτε κἀν τὴν συνεζήτησεν ὁ Κύριος. Οὔτε καὶ μποροῦσε νά κάμῃ μάθημα θρησκευολογικὸ ἢ φιλοσοφικὸ ἢ καὶ βιολογικὸ. Τὸ νόημα τῶν λόγων του ἀποκλείει τὶς ἀνοησίες περὶ μετενσαρκώσεως καὶ μετεμψυχώσεως.

Ἐκλείσει τὸ θέμα μὲ τὴν ἄρνησι. Καὶ οἱ μαθηταὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ συγκεκριμενοποιήσουν τὸ ἐρώτημα γιατί ἐφ' ἕσον ἀπεκλείσθη τὸ ἐνδεχόμενον αὐτό, ὅπως ἐπίστευαν οἱ εἰδωλολάτραι, ἔπρεπε νὰ ἀκούσουν τὴν αἰτία, πού δὲν εἶναι ἡ ἐπιδιώξις τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Εἶναι πολὺ ταπεινὸ καὶ νὰ σκεφθῆ κανεὶς πὼς ὁ Θεὸς πού ἐδημιούργησε αὐτὸ τὸ μεγαλειώδες καὶ καταπληῆσον Σύμπαν, ὁ Θεὸς πού περιβάλλεται ἀπὸ Ἀγγέλους καὶ Ἀρχαγγέλους, ἔφτιασεν ἓνα δυστυχῆ ἄνθρωπο γιὰ νὰ δοξασθῆ! Εἴπαμε· οὔτε ἡ κοινὴ λογικὴ ἀνθρώπου μπορεῖ νὰ χωνέψῃ αὐτὴν τὴν ἀνοησίαν. Τότε ποῖα ἐρμηνεῖα πρέπει νὰ δοθῆ;

Ἀφοῦ ἡ κληρονομικότης καὶ ἡ προσωπικὴ ἐνοχὴ τοῦ τυφλοῦ ἀποκλείεται, ὅπως καὶ τὸ χαμηλὸ ἐλατήριο νὰ καρπωθῆ δόξα ὁ Θεός, δὲν ἀπομένει παρὰ ἓνα ἀτύχημα πού γι' αὐτὸ κανεὶς δὲν εὐθύνεται: Π.χ. ἓνα λογικὸ σφάλμα τῆς μητέρας· μιὰ ἀπροσεξία κατὰ τὴ χρονικὴ περίοδο τῆς κυφορίας· ἓνας σφοδρὸς πυρετὸς ἢ μιὰ οἰαδῆποτε λοιμώδης ἀρρώστεια. Εἶναι τόσα τὰ βιολογικὰ καὶ ἀντιφυσιολογικὰ μυστήρια καὶ τόσον εὐπαθὴς ἡ ζύμη τῆς πρώτης καταβολῆς πού βρίσκεται σὲ ἐξέλιξι καὶ σχηματοποίησιν, ὥστε ὅλα εἶναι ἐνδεχόμενα ἐγγίζοντα τὴν βεβαιότητα κυρίας αἰτίας. Καὶ ποὺς μπορεῖ νὰ μᾶς βεβαιώσῃ ὅτι κατὰ τὴν ἀνάπτυξι τῆς κεφαλῆς τοῦ τυφλοῦ, τῆς κυτταρικῆς καὶ ἱστολογικῆς συνθέσεως καὶ διαφοροποιήσεως τοῦ ἐγκεφάλου, δὲν ὑπέστη, χωρὶς τὴν εὐθύνην τῆς μητρός, καταστροφὴ τὸ εἰδικὸ ὀπτικὸ κέντρο; Χρειάζεται καὶ τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀπάντησι. Καὶ ἀσφαλῶς ἡ ἀπάντησις δὲν θὰ δοθῆ ἀπὸ τοὺς ἐπιπολαίους καὶ κακοπίστους παρὰ μ' ἓνα μορφασμὸ ἢ μὲ ἓνα χαρακτηριστικὸ τῆς ἀγνοίας σήκωμα τῶν ὤμων. Ἀλλὰ σὲ τέτοια βασικὰ προβλήματα πού μπαίνουν στὸ χῶρο τοῦ μυστηρίου καὶ πού τὸ ἐνδεχόμενον κλίνει πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου, γιατί τάχα νὰ πιστεύουμε ἐκεῖνο πού οὔτε στὴ συνείδησί μας στέκει, οὔτε καὶ τὸ Σατανᾶ δυσαρεστεῖ; Ὡς πρὸς τὴ δόξαν τοῦ Θεοῦ, μήπως ἡ ἐκδήλωσις τῆς εὐσπλαχνίας του πρὸς τὸν πόνο τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ δὲν μᾶς γεμίζει τὴν καρδίαν μ' αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης; Μήπως οἱ θεραπευτικῆς ἰδιότητες τῆς λάσπης πού ἐπέχρισε τὰ μάτια τοῦ τυφλοῦ ἦσαν ἰδιότητες τῆς ὕλης καὶ ἀπεκλείσθη τὸ στοιχεῖον τῆς θεϊκῆς θεραπευτικῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ; Κι' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, μήπως αὐτὸς ὁ κόσμος πού ἔβλεπε τὸ θαῦμα θὰ ἐλεεινολόγῃ τὸν Χριστό; Ἀσφαλῶς θὰ τὸν ἐδόξαζε ἄθελά του, ἔστω κι ἂν τὸν ἐχθρεύετο πρὶν. Ὡστε ἔτσι πρέπει νὰ τοποθετηθοῦν τὰ ζητήματα χωρὶς καμμιὰ προκατάληψιν καὶ μὲ πνεῦμα ταπεινώσεως καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὰ λόγια τοῦ Κυρίου πρὸ παντός. Οὔτε οἱ γονεῖς του ἡμαρτον οὔτε καὶ ὁ τυφλός. Οὔτε καὶ ἡ ψυχὴ πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ σώματος, ὡς δῆθεν ἀθύπαρκτος, ἡμαρτε καὶ τιμωρεῖται, οὔτε καὶ ὁ

Θεός ἐπεδίωξε νὰ δοξασθῆ φέροντας δυστυχημένους ἀνθρώπους στὸν κόσμο. Ὁ θαυμασμός τοῦ λαοῦ ἦταν αὐθόρμητος καὶ πηγαῖος μπροστά στὰ καταπληκτικὰ θαύματα, συνεπῶς καὶ στὴν περίπτωσηί τοῦ τυφλοῦ. Ὅπως τὴν κακότητα τοῦ Ἰουδα καὶ τὸν ὀδυνηρό του σταυρικὸ θάνατο ὁ Ἰησοῦς μετέτρεψε σὲ ποταμούς δωρεῶν πρὸς ὄφελος καὶ σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος ὅλης, ἔτσι καὶ τὴν ὀργανικὴ βλάβη τοῦ τυφλοῦ χρησιμοποιοῖ γιὰ τὴ διπλῆ του εὐτυχία. Ὁ τυφλὸς καὶ βλέπει καὶ πιστεύει.

Τὸ πρόβλημα τώρα μετατοπίζεται στοὺς ἐχθρούς τοῦ Χριστοῦ. Διαβᾶστε καλὰ τὸ κείμενο καὶ θ' ἀντιληφθῆτε τὴν σταθερότητα τῆς ὁμολογίας τοῦ τυφλοῦ καὶ τὴν ἀβυσσώδη κακότητα τῶν Φαρισαίων. Ὁ πρῶτος ἐπιμένει στὴν ἀλήθεια πού μὲ παιδικὴν ἀπλότητα καὶ ἀφέλεια περιγράφει, πιστοποιῶντας τὸ γεγονός τῆς θεραπείας. Οἱ δὲ τυφλωμένοι, τυφλότεροι καὶ ἀπὸ τὸν τυφλό, λόγῳ τοῦ φθόνου καὶ τοῦ προσωπικοῦ των μίσους κατὰ τοῦ Κυρίου, τὸ ἀρνοῦνται, ἐνῶ ἔχουν μπροστά τους τὰ ἀδιάφυστα γεγονότα. Ὅσοι τυραννικὴ καὶ βασιανιστικὴ εἶναι ἡ ἀνάκρισις τοῦ τυφλοῦ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, τόσο καὶ ἡ ὁμολογία του εἶναι πιὸ θερμὴ καὶ πιὸ ἐντονος: «Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;» Δηλαδή: «Μᾶς ἀναγκάζεις νὰ πιστέψουμε πὼς ἦσουν πράγματι τυφλός, πὼς τώρα βλέπεις, πὼς στὴ μέση παρεμβάλλεις γιὰ θεραπευτὴ σου αὐτὸν πού καταπατεῖ τὸ σάββατο. Τί ἰδέα ἔχεις ἐσὺ γι' αὐτόν»; «Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἔχουν ἀφετηρία τὸ πάθος τοῦ φθόνου των. Ἀποκαλοῦν τὸν Ἰησοῦν ἁμαρτωλό. Σ' αὐτὸ διχάζονται οἱ γνώμες μεταξὺ τους. Ἀκούεται ἰσχυρὴ καὶ ἀποφασιστικὴ ἡ φωνὴ τοῦ τυφλοῦ: «Πηλὸν ἐποίησε καὶ ἐπέθηκέ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ βλέπω». «Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ»; «Προφήτης ἐστίν». Καὶ «οὐκ ἐπίστευσαν οἱ Ἰουδαῖοι». Εἶναι, λοιπόν, ἀστεῖο νὰ περιμένῃ κανεὶς θαύματα γιὰ τοὺς κακοὺς, τοὺς φθονερούς, τοὺς διεστραμμένους πού ζητοῦν ἀφορμὴ, κάτω ἀπὸ τὴν πίεσι τῆς ἀληθείας, νὰ προκαλέσουν σύγχυσι στὰ μυαλὰ τῶν ἄλλων μὲ τίς ἀπειλὲς καὶ τίς βρισιές. Γιατὶ οἱ Φαρισαῖοι δὲν ἐσταμάτησαν στὴν ταλαιπωρία τοῦ θεραπευθέντος τυφλοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπεκάλεσαν ἁμαρτωλό, γιὰ νὰ κλονίσουν τὴν πίστι τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ Ἰουδαίου. Καὶ τοὺς γονεῖς του ὑπέβαλαν σὲ ἐξαντλητικὴν ἀνάκρισι, ὥστε νὰ γατζωθοῦν ἀπὸ κάποιο στοιχεῖο πού θὰ τοὺς ἔδινε τὴν ἀφορμὴ νὰ χτυπήσουν τὸ θαῦμα καὶ νὰ κατηγορήσουν τὸν Θαυματουργήσαντα.

Καὶ ἡ μὲν στάσις τοῦ τυφλοῦ ὑπῆρξεν ὁμολογουμένως ἡρωϊκῆ. Μὲ κίνδυνο νὰ τὸν ἀφορίσουν, ἐκεῖνος στὴ δευτέρα ἀνάκρισι καταθέτει τὰ ἴδια. Καὶ στὸν παραλογισμό τῶν Φαρισαίων ὅτι ἕνας πού καταπατεῖ τὸ Σάββατον δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἁμαρτωλός, ὁ τυφλὸς ἀπαντᾷ μὲ θάρρος καὶ μὲ πειστικότητα: «Εἰ ἁμαρ-

τωλός ἐστιν οὐκ οἶδα» τοὺς λέγει· «Ἐν οἶδα, ὅτι τυφλός ὢν ἄρτι βλέπω». Καὶ στὴν ἐξοργιστικὴ τους πάλιν ἐπιμονὴ «τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;» τοὺς παραπέμπει στίς πρῶτες του ἀπαντήσεις, παρὰ τὴν κόπωσί του καὶ τὴν ταλαιπωρία του. Καὶ στὴ λαιδορία τους γιὰ τὴν πίστι του, ἐκεῖνος στηρίζεται στὸ πρωτοφανές, στὸ πρωτάκουστο, στὸ καταπληκτικὸ τοῦ θαύματος καὶ ἐπιμένει νὰ πιστεύῃ πῶς μόνον ὅποιος εὐρίσκεται κοντὰ στὸ Θεὸ καὶ εἶναι ἀπὸ τὸ Θεὸ σταλμένος, μόνον αὐτὸς γίνεται εἰσακουστός καὶ θαυματουργεῖ γιὰ ὑψηλοὺς ἠθικοὺς σκοποὺς, καὶ ὄχι ὅπως φλυαροῦν αὐτοί, ὁ οἰοσδήποτε ἀμαρτωλός. Καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἀφοῦ ὕβρισαν τὸν Χριστὸν καὶ ἠπειλήσαν τοὺς γονεῖς τοῦ παιδιοῦ, στὸ τέλος τὸν κατηγοροῦν ὡς ἀμαρτωλὸ καὶ τὸν ἀφορίζουν «Ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω». Ἄμ' ὅσο διεφθαρμένος κι' ἂν εἶναι κανεὶς, ὅσο ἠθικὰ ἀνοιχτός, δὲν μπορεῖ, μπροστὰ σὲ ὀφθαλμοφανῆ γεγονότα, νὰ μὴ λυγίσῃ. Ἐδῶ πρόκειται περὶ φαινομένου περισσότερον δυσερμηνεύτου κι' ἀπὸ τὸ φαινόμενο τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ. Γιατί, ἐὰν δὲν παραδεχθοῦμε τὴν ψυχικὴ τύφλωσι τῶν Φαρισαίων, θὰ πρέπει τότε νὰ βρεθῇ τὸ κλειδί τῆς ἐρμηνείας τῆς ἀρνήσεώς των, τῶν συκοφαντιῶν, τῶν ὕβρεων καὶ τῶν ἀπειλῶν τους. Ἐὰν μὲ καλοπιστία, μὲ ψυχραιμία καὶ καλωσύνη ἐξητάζοντο τὰ οἰαδήποτε θέματα, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἐπικρατοῦσε τὸ κακὸ μὲ τίς δυναμικὲς του λύσεις, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ συμπάθεια. Οὔτε θὰ ἐγίνοντο καταγέλαστοι μὲ τὰ σοβαροφανῆ ἀνακριτικὰ τους καμώματα καὶ τερτίπια οἱ Φαρισαῖοι ποὺ ἀπεγυμνώθησαν ἐντελῶς ἐξ ἀφορμῆς τοῦ θαύματος αὐτοῦ, γιὰτὶ εὐρέθησαν σὲ ἀδυναμία ν' ἀντιμετωπίσουν καὶ τὸ γεγονὸς ὡς γεγονὸς μεμαρτυρημένον, καὶ τὴν ἀτράνταχτην ἀλήθεια, αὐτὴ τῆ λογικῆ τοῦ ὑπερφυσικοῦ ποὺ μιλοῦσε τόσο δυνατὰ σ' ὅλων τ' αὐτιά.

Καὶ οἱ γονεῖς τοῦ παιδιοῦ παρουσίασαν σκιερὰ σημάδια. Ὁφείλαν νὰ παραμερίσουν τίς ἀπειλὲς τῶν Φαρισαίων, ὀφείλαν νὰ ριγῆσουν καὶ νὰ συγκινηθοῦν τόσο πολὺ, ὥστε πρῶτοι αὐτοὶ νὰ γίνουν οἱ ἀπολογηταὶ καὶ ὁμολογηταὶ τοῦ θαύματος. Ἔτσι θὰ ἐπλήρσοντο περισσότερον οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας. Αὐτὴ ἡ χλιαρότης ποὺ ἐσήμαινε δειλία μπροστὰ στίς ἀπειλὲς τῶν Φαρισαίων, εἶναι ἐνδεικτικὸ τῆς φοβίας ποὺ ἐπικρατοῦσε μεταξὺ τοῦ θρησκευόντος ἐβραϊκοῦ λαοῦ, ποὺ τοῦκλειναν τὰ μάτια γιὰ νὰ μὴ ἰδῇ τὸ λαμπρὸ λυτρωτικὸ φῶς τῆς ἡμέρας τοῦ Χριστοῦ. Τό: «Αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε» εἶναι ἐφάμαρτος ὑπεκφυγῆ ποὺ δὲν συνιστᾷ καὶ δὲν τιμᾷ θρησκευτικοὺς καί, κατὰ τεκμήριον, τιμίους ἀνθρώπους, ὅταν εἶναι γνωστὴ ἡ ἀλήθεια καὶ τὴν ἀρνοῦνται οἱ ἄπιστοι ἢ οἱ κακοί. Γιατὶ ἦταν ἓνα, ἔστω καὶ σάπιο, ἐπιχείρημα γιὰ τοὺς κακοποιούς, ποὺ εἶχαν τεθῆ στὴν ὑπηρεσίᾳ τοῦ ψεύδους.

Καί δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐνισχύωνται οἱ κακοὶ στὸν ἐσκεμμένο πόλεμο κατὰ τῆς ἀληθείας.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὴν κατάστασι τὴν ἔσωσεν ὁ πρῶν τυφλός. Μ' ὄλο τὸ ψυχικό του μεγαλεῖο καὶ μὲ φωτισμένη διάνοια ποὺ ἔζησε τὸ θαῦμα στὸν ἑαυτὸν του, ἐπροκάλεσε σάλο στὰ κεφάλια τῶν Φαρισαίων, γιὰτὶ ὑπεστήριξε τόσο στερεὰ τὴ θέσι του, ὥστε νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ ξεχύσουν τὸ δηλητήριο τοῦ μίσους, αὐτοῦ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀναιτιολογήτου των πάθους, χωρὶς προφάσεις, ἀκάλυπτα πλέον. Ὅποιοι βρίζει ἢ ἀπειλεῖ, δὲν εἶναι δυνατός, δὲν ἔχει τὸ δίκιο μὲ τὸ μέρος του. Πόσο φωτισμένος καὶ καλοπροαίρετος ἦταν ὁ πρῶν τυφλός ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀπάντησι ποὺ ἔδωκε στὸν Εὐεργέτη του τὸν ὁποῖον ἀγνοοῦσε: «Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ»; Καὶ ὁ τυφλός ποὺ βλέπει τώρα, ἀπαντᾷ ἐρωτηματικά: «Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν»; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκαλύπτει: «Καὶ ἐώρακας αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν». Τότε μ' ἓνα ἐκδηλο θρησκευτικὸ δέος καὶ μὲ μιὰ καταφανῆ συγκίνησιν ὁ πρῶν τυφλός κραυγάζει: «Πιστεύω, Κύριε» καὶ τὸν προσεκύνησε. Τί κι' ἂν ἦταν τυφλός; Τὰ ψυχικά του μάτια ὀλάνοιχτα ἔβλεπαν τὴ θεότητα ποὺ θαυματούργοῦσε καὶ στὸ πρόσωπό του. Κι' ἐπίστευσε στὸ Χριστό. Καὶ ἐπίστευσε στὴ θεότητά του βαθειὰ καὶ γνήσια. Ἡ προσκύνησις δὲν εἶναι ἀπλῆ τιμὴ ἀλλὰ λατρευτικὴ ἐκδήλωσις, μιὰ πράξις βαθειὰ θρησκευτικὴ τοῦ πιστοῦ ποὺ ἀναγνωρίζει τὴ μηδαμινότητα του καὶ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτό του ἐξηρητημένον ἀπολύτως ἀπὸ τὸν Θεόν. Δὲν ἦταν γέννημα ἀπλῶς ἀνθρωπίνης εὐγνωμοσύνης. Ἡ εὐγνωμοσύνη ἀπὸ μιὰ καλωσύνη ποὺ μᾶς κάνει ὁ Θεός, δὲν γεννᾷ τὴν πίστι. Ἡ πίστις εἶναι γεννήτρια ὄλων τῶν ἀρετῶν. Βεβαίως, ὅταν βρίσκη τὸ ἀντίκρουσμά της ἰσχυροποιεῖται, γίνεται πιὸ ζωντανή, πιὸ θερμὴ καὶ ἐνεργός. Νεκρωμένη ὅμως δὲν ζωντανεῖ οὔτε μὲ τὰ θαύματα, οὔτε καὶ μὲ τὴν καλωσύνη τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ διδάσκει ἡ ψυχολογία καὶ ἡ ἐμπειρία.

Γι' αὐτὸ ἡ πικρία τοῦ Ἰησοῦ ἐξεδηλώθη μὲ τὰ ἀθάνατα λόγια του: «Εἰς κρῖμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται». Καὶ ὅταν οἱ μεγάλοι ἔνοχοι ἐπρόβαλαν τὸ ἐρώτημα: «Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν»; ὁ Ἰησοῦς τοὺς κλειδώνει τὸ θέμα σφιχτὰ καὶ γιὰ πάντα: «Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει». Τρομερὰ λόγια. Γιὰτὶ ἐὰν ἐστεροῦντο μᾶς θείας ἐλλάμψεως τὴν ὁποῖαν εἶχεν ὁ τυφλός, δὲν ἐστεροῦντο ὅμως σωματικῶν ματιῶν, ποὺ καὶ τὸν τυφλὸν ἔβλεπαν, καὶ ἐντυπώσεις ἐσχημάτιζαν, καὶ λογικὰ συμπεράσματα ποροῦσαν νὰ συνθέσουν, ὥστε νὰ μὴ φθάσουν στὸ κατάντημα νὰ γίνουν αὐτοὶ οἱ ἀνοιχτομάτηδες μαθηταὶ τοῦ τυφλοῦ, ποὺ διδά-

ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΤΟΠΟΙ

Θ'. ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ

Ὁ Ἄναστὰς Κύριος σαράντα ὀλόκληρες μέρες παρέμεινε στὴ γῆ μας. Καὶ κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα πολλές φορές παρουσιάσθηκε ἰδιαίτερα στοὺς μαθητὰς Του, οἱ ὅποιοι ἐπέισθησαν καὶ ἐπίστευσαν καθ' ὀλοκληρία στὸ τρισένδοξο γεγονός τῆς Ἀναστάσεώς Του. Ἀλλὰ καὶ ἐδέχθησαν τὶς πολύτιμες συμβουλές Του. Ἀπέκτησαν τὴ ψυχικὴ εἰρήνη καὶ γαλήνη. Ἔλαβον καὶ τὸ ὕψιστο δικαίωμα νὰ μεταβοῦν σ' ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα γιὰ νὰ τὴν διδάξουν, φωτίσουν, χειραγωγήσουν στὸ ἔργο τῆς Χάριτος, βαπτίζοντας αὐτοὺς ποὺ θὰ ἐπίστευαν «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. κη', 19).

Τὴν τελευταία ἡμέρα παρουσιάσθηκε στὰ Ἱεροσόλυμα ἀπ' ὅπου τοὺς πῆρε καὶ τοὺς ἔφερε πρὸς τὴ Βηθανία πέρα εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

Στὸ δρόμο τοὺς ἔδωσε τὶς τελευταῖες συμβουλές καὶ ὑποθήκας καὶ τὴν ὑπόσχεσι πὼς δὲν θὰ τοὺς ἀφήσῃ ὀρφανούς. Ἀναμείνατε στὰ Ἱεροσόλυμα τὸν Παράκλητο, τὴν χάρι καὶ δύναμι, τὴν εὐλογία καὶ τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὅταν ἔφθασε στὴ μεσαία καὶ ὑψηλότερη κορυφὴ τοῦ ὄρους

σκεῖ κι' αὐτοὺς καὶ ὄλους τοὺς ἀπίστους πὼς ἡ φοβερωτέρα συμφορὰ εἶναι νὰ ἔχῃς σὲ καλὴ κατάστασι τὰ μάτια σου καὶ νὰ μὴ βλέπῃς. Οἱ ψυχικῶς καλλιεργημένοι ἄνθρωποι, σ' ὅποιον δόγμα κι' ἂν ἀνήκουν, ἢ ὁποιαδήποτε μὀρφωσι καὶ ἂν ἔχουν δὲν εἶναι ποτὲ οὔτε προκατειλημμένοι οὔτε κακοί. Γιατὶ καὶ τὰ δυὸ ἀδικουῦν, ὅπως ἀδίκησαν τοὺς Φαρισαίους καὶ τὸν τυφλὸ καί, πρὸ παντός, τὴν ἀλήθεια. Ἡ προκατάληψις καὶ ἡ κακία ὑπὸ μορφὴν φθόνου, εἶναι ἀρρώστειες δυό. Ἡ πρώτη τοῦ μυαλοῦ καὶ ἡ δεύτερη τῆς καρδιάς. Τὴν πρώτη μονάχα ἡ διαφώτισις μπορεῖ νὰ τὴν σκορπίσῃ. Τὴ δεύτερη ἡ ἀνδρική, ἡ γενναία ἀναγνώρισις καὶ ὁμολογία τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἄλλου. Καὶ στὰ δυὸ ἐνεργεῖ πάντα ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὅταν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς στραφοῦν στὸ Θεό. Ἐπειδὴ ὅμως, ὅπως στὴν προκειμένη περιπτώσει, οὔτε ἡ διαφώτισις ἔσχυσεν, οὔτε καὶ ταπεινώσις ὑπῆρχε, τολμοῦμε νὰ εἰποῦμε πὼς ἐπρόκειτο περὶ βαρυτάτης ἡθικῆς ἀσθενείας τῆς ψυχῆς ποὺ ὀνομάζεται πώρωσις. Σ' αὐτὴν φθάνει ὁ ἄνθρωπος ὅταν ἠθελημένως ἀπωθήσῃ τὴν Χάριν (Ματθ. ββ', 31).

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκλήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

τῶν Ἐλαιῶν ὕψωσε τὰ χέρια Του, τοὺς εὐλόγησε καὶ ἐνῶ τοὺς εὐλογοῦσε ἐχωρίσθηκε ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἄρχισε ν' ἀνεβαίνει στὸν οὐρανό. Τὴ στιγμὴ τῆς θείας ἀπογειώσεως ἀπετυπώθη ἐπάνω στὸ βράχο τὸ πέλαμα τοῦ δεξιοῦ Του ποδός, τὸ ὁποῖο προσκυνήσαμε μὲ ξεχωριστὴ εὐλάβεια, σὰν τοὺς μαθητάς, ποὺ Τὸν προσκύνησαν τότε καὶ Τὸν ἔβλεπαν τὸν Κύριο ν' ἀνυψώνεται σιγὰ σιγὰ μέχρις ὅτου Τὸν ἔχασαν ἀπ' τὰ μάτια τους, ἐνῶ δυὸ λευκοφορεμένοι Ἀγγελοὶ παρουσιάσθησαν μπροστά τους καὶ τοὺς εἶπαν: "Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, γιατί στέκεσθε καὶ βλέπετε τὸν οὐρανό; Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ποὺ ἀναλήφθηκε ἀπὸ σᾶς τὸν οὐρανὸ ἔτσι θὰ ξαναέλθῃ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο (μὲ τὸ σῶμα του καὶ καθισμένος ἐπάνω σὲ σύννεφο) ποὺ Τὸν εἶδατε νὰ πορεύεται τὸν οὐρανό. «Τότε ὑπέστρεψαν ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνος» μετὰ χαρᾶς μεγάλης «αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν» (Λουκ. κδ', 36—53. Πρξ. α', 9—12). Καὶ μεῖς, κατὰ τὴν ἐπιστροφή μας στὰ Ἱεροσόλυμα, ἐψάλαμε συγχινητικὰ καὶ ἐνθουσιαστικὰ «Ἐτέχθης ὡς αὐτὸς ἠθέλησας· ἐφάνης ὡς αὐτὸς ἠβουλήθης· ἔπαθες σαρκὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν· ἐκ νεκρῶν ἀνέστης πατήσας τὸν θάνατον· ἀνελήφθης ἐν δόξῃ ὁ τὰ σύμπαντα πληρῶν· καὶ ἀπέστειλας ἡμῖν Πνεῦμα θεῖον τοῦ ἀνυμνεῖν καὶ δοξάζειν σου τὴν Θεότητα».

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

Θὰ ἠθέλαμε ἐδῶ νὰ ὀνομάσωμε ἀπλῶς τᾶλλα ἱερά Προσκυνήματα τῆς Θεοβαδίστου Γῆς, ἀπ' τὰ ὁποῖα — ὕστερα ἀπ' τὸ Ἅγιο Σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ, τὸ φρικτὸ Γολγοθᾶ, τὴν ἁγία Ἀποκαθήλωσι, τὸν Πανάγιον καὶ Ζωοδόχον Τάφον, ποὺ εἶναι ὄλως διόλου δικὰ μας, τῶν Ἑλληνορθοδόξων ἀτίμητη Κληρονομία — τὴν μεγαλύτερη σημασία καὶ ἀξία ἔχει ὁ σεπτὸς Τάφος τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Λυτρωτοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, στὴ Γεθσημανῆ. Ἑλληνορθόδοξο καὶ αὐτὸ τὸ Προσκύνημα προκαλεῖ τὸ δέος καὶ τὴ συγκίνησι σὲ κάθε ἐπισκέπτῃ του, μόλις κατέβει τὰ 48 σκαλοπάτια καὶ εὑρεθῇ στὸν, σὲ σχῆμα σταυροῦ, Ναὸ τῆς Ἁγίας Ἑλένης μπροστὰ στὸ Θεομητορικὸ μνημα.

Λίγα μέτρα πιο πέρα ἀπὸ τὸ ἱερὸ ἐγκαλλώπισμα τῆς Παναγίας εἶναι ὁ τόπος λιθοβολισμοῦ τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου. Ἐπάνω στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν βρίσκεται ἕνα κομψὸ ναῖδρον κτισμένον στὸ μέρος, ὅπου ἡ Παναγία προσευχήθηκε τρεῖς μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν Κοίμησί Της. Στὴ Χεβρῶνα ἐπίσης εἶναι ἡ δρυς Μαμβρῆ κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Ἀβραὰμ ἐφιλοξένησε τὴν Ἁγία Τριάδα ὑπὸ μορφὴν τριῶν ἀγγέλων.

Ἀξιόλογα Προσκυνήματα στὰ Ἱεροσόλυμα εἶναι ἀκόμη ὁ καθεδρικὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, τοῦ Ἀδελφοθέου, (δυτικὰ

στην ἁγία Αὐλή — ἀπέναντι ἀπ' τὴ Μονὴ τοῦ Ἀβραάμ) καὶ τὸ παρεκκλήσιο τῆς εὐρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, μέσα στὸν Πανίερο Ναὸ τῆς Ἀναστάσεως, σὲ ἀρκετὸ βάθος.

Υπάρχουν ἐπίσης πάμπολλα Μοναστήρια μέσα στὴν ἁγία Πόλι καὶ σ' ὅλη τὴν περιοχὴ ἀπ' τὰ ὁποῖα ἀναφέρω τὸ Κεντρικὸ τῆς Ἀγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, τοῦ Πατριάρχου Ἀβραάμ, τοῦ Τ. Σταυροῦ, τὴν Λαύρα τοῦ ἁγίου Σάββα, στὴν ὁποία καταπλήσσειται κανεὶς ἀπ' ὅ,τι βλέπει καὶ ἀκούει νὰ διηγῶνται οἱ σεβαστοὶ Πατέρες γιὰ τὸν "Όσιο καὶ τοὺς ἁγίους Ἀσκητὰς τῆς Μονῆς καὶ τῆς περιοχῆς, ποὺ κάποτε ἐφθασαν τὸν ἀριθμὸ 15.000. Σ' αὐτὴν τὴν περιώνυμη Μονὴ ἀσκήτησε καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ ὁποῖος διέμενε μέσα σ' ἓνα χαμηλό, μικρὸ καὶ κατασκότεινο σπήλαιο στὸ ὁποῖο μελετοῦσε, ἔγραφε, χρησιμοποιῶντας γιὰ γραφεῖο βράχο λαξευμένο, ὄπου καὶ ἐκοιμᾶτο.

Αὐτὰ ὅλα σὲ λίγες ἄδρες γραμμὲς εἶναι τὰ τρισάγια Προσκυνήματα τῶν Ἁγίων Τόπων, τὰ ὁποῖα τιμοῦν, μεγαλύνουν, δοξάζουν τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὸ εὐλογημένο Ἔθνος μας.

Πιστεῦω πῶς τὸ χρέος ὄλων μας ἀπέναντί των εἶναι παμμέγιστο. Καὶ ἡ εὐθύνη ὄλων μας τεραστία. Καὶ πρέπει νὰ τὸ κατανοήσῃ ἡ παντοειδὴς Ἠγεσία τοῦ τόπου μας, γιὰ νὰ κάμῃ ὅ,τι εἶναι δυνατό καὶ ἐπιβεβλημένο γιὰ τὴν ἐνίσχυσι, τὴ διαφύλαξι, τὴν προστασία τους.

Τὸ τί πρέπει νὰ γίνῃ εἶναι γνωστὸ καὶ φανερό. Ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ κατανοήσωμε βαθεῖα ὅλοι εἶναι πῶς χρειάζεται νὰ γινόμεσθε θυσία προκειμένου νὰ συντρέξωμε τὸν ἱερώτατο αὐτὸ σκοπὸ. Φιλόστοργα ἢ Πολιτεία μας εἶναι ἀνάγκη νὰ περιβάλλῃ πάντοτε τὸ Ἑλληνορθόδοξο τοῦτο Κεῖμήλιό μας μὲ γενναιοδωρὴ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσι. Οἱ διάφοροι ἑτερόδοξοι ἀγρυπνοῦν ἐκεῖ καὶ παραδοκοῦν. Μάχονται κάθε μέρα ἀπεγνωσμένα καὶ τὰ πάντα θυσιάζουν γιὰ τὴν κατάκτησι ἔστω καὶ μιᾶς σπιθαμῆς ἁγίας Γῆς. Καὶ γι' αὐτὸ ἀγωνίζονται σθεναρά, μὲ ἰδανικὴ αὐτοθυσία καὶ αὐταπάρνησι, ὅλοι οἱ Ἀγιοταφῖτες Πατέρες ἀπ' τὸν ἀκατάβλητο Πατριάρχη μέχρι τὸν τελευταῖο δόκιμο. Ἄλλ' εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητο νὰ ἐπανδρωθῇ μὲ νέα στελέχη ἢ ἥρωϊκὴ αὐτὴ φάλαγγα, γιὰ νὰ κατωρθωθῇ ἡ συνέχισις τῆς ἐθνικῆς μας Παραδόσεως σ' ἅγια ἐκεῖνα μέρη.

Ἀνάμεσα σ' ἄλλα μέτρα πρέπει νὰ περιληφθῇ καὶ ἡ ἱερὴ ἀποδημία, ποὺ γίνεται βέβαια σήμερα, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβῃ ἓνα σοβαρὸ πανελλήνιο χαρακτῆρα. Νονίζω πῶς δὲν πρέπει κανεὶς ἀπ' τὸν Ὁρθόδοξο Βασιλέα, τοὺς ἄρχοντας, τὸν εὐσεβῆ Λαὸ μας, καὶ ἰδιαιτέρα κανεὶς ἀπ' τοὺς ἀγαπητοὺς Κληρικοὺς μας, νὰ στερηθῇ αὐτὴ τὴ μεγάλη χάρι καὶ εὐλογία, νὰ γίνῃ δηλ.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΪΤΙΚΟΥ

Ἰπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Ἐξαγορὰ τῶν ἀφιερωμένων στὸ Θεὸ προσώπων,
ἀνάλογα πρὸς τὴν χρησιμότητά τους

Ἡ ἀξία τῶν ἀνθρώπων ἐμπρὸς στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ—κι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ γίνεται κι' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους σχετικὰ μὲ τ' ἀνθρώπινα πράγματα—μετριέται, μὲ τὴν ἀναλογία τῶν ἔργων, πού μ' αὐτὰ οἱ πιστοὶ εὐαρεστοῦνε τὸ Θεό, πραγματοποιοῦντας τ' ἅγιό του θέλημα. «Πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ, ἀλλὰ εἰσι δυνατοὶ ἰσχυῖ, οἱ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ», μᾶλλον ἀξιοπρεπῶς. «Πᾶσαι δυνάμεις αὐτοῦ, ἀλλὰ λέγονται λειτουργοὶ αὐ-

Προσκυνητῆς τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ ὅλων τῶν ἄλλων σεβασμίων Προσκυνημάτων τῆς Θεοβαδίστου Παλαιστίνης. Πόθος καὶ σκοπὸς ὅλων ἄς γίνη ἔστω καὶ μιὰ φορὰ τοῦλάχιστον νὰ συντελεσθῇ τὸ Προσκύνημα αὐτό, πού θ' ἀφήσῃ τίς ὠραιότερες καὶ συγκινητικώτερες ἀναμνήσεις, καὶ θ' ἀναπτερώσῃ τὸν νοῦ, τὴ σκέψι, ὅλες τίς διαθέσεις τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποία θὰ ἔχῃ γιὰ πάντα καθηλωμένη πρὸς τοὺς ἱεροὺς Τόπους, «ἐν οἷς ἔστησαν οἱ πόδες Κυρίου».

Προσωπικῶς ἐγὼ τοῦλάχιστο κάθε ὥρα καὶ στιγμή, καὶ ἰδιαίτερα ὅταν εὐρίσκωμαι εἰς τὰς αὐλάς τοῦ Κυρίου καὶ ἱερουργῶ τὰ θειότατα Μυστήρια, μεταφέρομαι ἀμέσως, νοερά, ἐκεῖ καὶ αἰσθάνομαι τόση εὐχαρίστησι, τόση εὐτυχία, ἀνέκφραστη μυστικὴ εὐφροσύνη. «Ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως» (Ψαλμ. ρκ', 2).

Νοερά θὰ εὐρίσκωμαι πάντοτε ἐκεῖ. Γιατὶ ἡ ψυχὴ μου ὀλόκληρη παρέμεινε ἐκεῖ. «Ἐστῶτες ἦσαν (καὶ εἶναι) οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, Ἱερουσαλήμ... ἕνεκα τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίων μου ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ ἕνεκα τοῦ οἴκου Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα ἀγαθὰ σοι» (Ψαλμ. ρκα', 2,8—9).

(Τέλος)

ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

τοῦ οἱ ποιῶντες τὸ θέλημα αὐτοῦ», μᾶλλον εὐδοκίμως. "Ολοι εἶναι Ἄγγελοι του, καὶ ὅλοι εἶναι στὴ δούλευσή του, ἀλλὰ δυνατοὶ κοντά του καὶ πραγματικοὶ λειτουργοὶ του, εἶναι αὐτοὶ ποὺ πραγματοποιοῦνε, κατὰ τὸν καλύτερο δυνατό τρόπο, τὸ θέλημά του (Ψαλμ. ρβ', 20-21).

Σύμφωνα μὲ τὸν λόγον αὐτὸν ἐκεῖνος εἶναι ὁ τιμιώτατος ἄνθρωπος, ποὺ ἔχει ἀφιερωθῆ στὴν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ καὶ τ' ἁγίου του θελήματος· καὶ φανερῶνεται προθυμότατος καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους δραστήριος στὸ νὰ πραγματοποιῆ, μ' ἀποφασιστικότητα καὶ μ' ἀποτελεσματικότητα, τὸν θεῖό του νόμο. "Οτι δὲ ἡ τιμὴ ποὺ ἀπολάμβανε κάθε τέτοιος ἦτανε ξεχωριστὴ καὶ πολὺ ἀνώτερη ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες, ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἐξαγορὰ ποὺ ἔκαναν, ὅπως ἀναφέρει ἡ Γραφή, ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ ἀφιερωμένοι στὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας, ἤθελαν τυχὸν νὰ παραιτηθοῦνε ἀπὸ τ' ἀξιώματά τους. Ἔτσι, σύμφωνα μὲ τὸν παλαιὸ νόμο, ὅποιος ἤθελε νὰ παραιτηθῆ ἀπὸ τὸ χρέος κι' ἀπὸ τὸ λειτούργημα στὸ ὁποῖον εἶχεν ἀφιερωθῆ, ἔπρεπε γιὰ ν' ἀπολυθῆ νὰ καταβάλῃ μιὰ ποσότητα χρημάτων, ἀνάλογα μὲ τὸ λειτούργημά του περισσότερο ἢ λιγώτερη. "Οσο δηλαδὴ τ' ἀξίωμά του ἦτανε ἀνώτερο κι' ἐχρησίμευε περισσότερο, τόσο καὶ περισσότερα ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ καὶ γιὰ τὴν ἀποτίμησιν τοῦ ποσοῦ ἐλογαριάζανε μάλιστα καὶ τὴν ἰκανότητά του, τὴν ἡλικία του καὶ τὴν δυνάμη του.

Ἡ διατίμησιν τοῦ ἀνδρός, ἀπὸ ἡλικίας εἴκοσι ἐτῶν ἕως ἐξήντα, διὰ ν' ἀπαλλαγῆ, μὲ τὴν ἐξαγοράν, ἀπὸ τὴν ὑπόχρεωσή του, ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσιν δηλαδὴ ποῦχε δώσει ν' ἀφοσιωθῆ στὸ λειτούργημα ποὺ ἀνελάμβανε, ἦτανε πενήντα ἀσημένια δίδραχμα· (κάθε δίδραχμον εἶχεν εἴκοσι ὀβολούς). «Καὶ πᾶσα τιμὴ ἔσται σταθμίσις ἁγίοις, εἴκοσι ὀβολοὶ ἔσται τὸ δίδραχμον» (Λευϊτ. κζ', 25).

Ἡ διατίμησιν δὲ τῆς γυναίκας ἦτανε τριάντα δι-

δραχμα. Ἡ διατίμηση τῶν μικρότερων σὲ ἡλικία ἀνδρῶν, ἀπὸ πέντε χρονῶν ἕως εἴκοσι, ἦτανε εἴκοσι δίδραχμα καὶ ἡ παράλληλη διατίμηση γιὰ τὶς γυναῖκες δέκα δίδραχμα. Γιὰ τὰ ἐντελῶς δὲ μικρὰ παιδιά, ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς ἕως πέντε χρονῶν, ἦτανε γιὰ μὲν τ' ἀγόρια πέντε δίδραχμα, γιὰ δὲ τὰ κορίτσια τρία. Γι' αὐτοὺς πάλι, ποὺ εἶχανε περάσει τὰ ἐξήντα, ἦτανε γιὰ μὲν τοὺς ἄνδρες δεκαπέντε δίδραχμα, γιὰ δὲ τὶς γυναῖκες δέκα (Λευίτ. κζ', 3-7).

Εἶναι φανερὸ ὅμως, πῶς δὲν ἐξετιμᾶτο ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε ὁ ἄνθρωπος, σὰν προσωπικότητα. Βέβαια, κατ' οὐσίαν, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι πλάσματα τοῦ Θεοῦ ἰσότιμα καὶ τῆς ἴδιας ἀξίας. Στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι τιμιώτερη ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἄνδρα, οὔτε πιὸ καταφρονημένο τὸ παιδί καὶ τὸ γεροντάκι ἀπὸ τὸν ὄριμον ἄνδρα, ποὺ βρίσκεται στὴν ἀκμὴ του. Ἀλλὰ ἡ διατίμηση ἀπέβλεπε στὴ δύναμη καὶ στὶς ἰκανότητες ποὺμποροῦσε ὁ καθένας νὰ προσφέρῃ στὴν διακονίαν του· καὶ οἱ ἰκανότητες αὐτὲς προσδιώριζαν καὶ τὴν ἀξίαν του. Γι' αὐτὸ κι' ὁ ἄνδρας διατιμῶντανε περισσότερο ἀπὸ τὴν γυναῖκα· αὐτὸς ποὺ ἀνθίζαν τὰ νειᾶτά του, περισσότερο ἀπὸ τὸ γέρο· κι' ὁ γέρος πάλιν ἀπὸ τὸ παιδί· Μ' ἓνα λόγον, ἡ τιμὴ ὀριζόντανε, σύμφωνα μὲ τὴν ἀξίαν καὶ σύμφωνα μὲ τὶς ἰκανότητες ποὺ ἔχει ὁ καθένας.

Κάτι τὸ ἀνάλογο προσδιορίζεται καὶ στὸν Εὐαγγελικὸ νόμον· σχετικὸν ὅμως, γιὰτὶ ὁ νόμος τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι πνευματικὸς, εἶναι νόμος ἐλευθερίας, καὶ σὰν τέτοιος δὲν προσδιορίζει τὴν ἀξίαν τῶν λειτουργῶν τῆς θείας Χάρης σύμφωνα μὲ τὴν ἐκτίμηση αὐτῶν ποὺ ἀφιερωθήκανε σ' αὐτόν· ἀλλὰ κάνει τὸ ἐντελῶς ἀντίστροφο καὶ ἀντιβραβεύει καὶ προβιβάζει σ' ἀνώτερον βαθμὸν τὸν καθένα, ἀνάλογα μὲ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ μὲ τὴν ἀφοσίωσιν ποὺ φανερώνει στὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴν οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν. Γι' αὐτὸ καὶ διατάσσει· «Οἱ καλῶς προεστῶτες Πρεσβύτεροι διπλῆς

τιμῆς ἀξιούσθωσαν· μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ). Ἀπ' αὐτὸ φαίνεται, πὼς αὐτοὶ ποῦ προάγουν τὸ εὐαγγελικὸ κήρυγμα, ἢ κατὰ ὁποιοδήποτε ἄλλο τρόπο εἶναι ἐπιμελέστεροι στὴ διακονία τους, εὐλογον εἶναι νὰ παίρνουνε μισθὸ περισσότερο καὶ νὰ καταξιώνονται τιμὲς ἀνώτερες, γιὰ νὰ ἀυξάνη ἔτσι ὁ ζῆλός των καὶ ν' ἐξακολουθοῦνε νὰναι προθυμότεροι στὴ διακονία τους.

Τὴν ἐκτίμηση τῶν φτωχῶν τὴν εἶχανε οἱ Ἱερεῖς

Εἶδαμε παραπάνω, πὼς τὴν ἐκτίμησὴ τοῦ ποσοῦ ποῦ ἔπρεπε νὰ καταβάλουν, ὅσοι ἤθελαν ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸ λειτούργημά τους, τὴν ὠρίζεν ὁ νόμος, ἀνάλογα μὲ τὴν δύναμη τοῦ καθενός, κι' ἔτσι ἡ διαφορὰ ἦτανε σχετικὴ πάντα καὶ μὲ τὴν ἡλικία καὶ μὲ τὶς ὑπηρεσίες ποῦ προσέφερε.

Ἄν ὅμως ὁ ἀφιερωμένος ἦτανε τυχὸν φτωχὸς κι' ἀδύναμος καὶ δὲν μποροῦσε νὰ πληρώσῃ τὴν καθωρισμένη ἀποζημίωση, τότε τὴν ἐκτίμηση τοῦ πράγματος αὐτοῦ τὴν ἄφηνε ὁ νόμος στὸν ἱερέα, ποῦ εἶχε στὴν περίπτωση αὐτὴν τὴν ἐξουσία ν' ἀποτιμῆσῃ, σύμφωνα μὲ τὴν πραγματικὴ του κατάστασι ποῦ εἶχε ὁ φτωχὸς κι' ἀδύναμος, καὶ τὸ ποσὸν ποῦ θάπρεπε νὰ πληρώσῃ· «Τότε στήσεται ἐνώπιον τοῦ ἱερέως, καὶ τιμῆσεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καθάπερ ἰσχύει ἡ χεὶρ τοῦ εὐξαμένου» (Λευϊτ. κζ', 8).

Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτοῦσε τὸ παραπάνω ἀπὸ τὴν δύναμή του· κι' ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ περιλάβῃ ὅλα τὰ περιστατικά, τὸ καθένα ξεχωριστά, ἦτανε συγκαταβατικὸς κι' ἄφηνε στὸν ἱερέα τὴν εὐκαιρία νὰ ὀρίσῃ αὐτὸς τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου, μὲ διακριτικότητα καὶ μὲ φρόνηση.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ—ΤΟ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΝ ΚΑΘΗΚΟΝ ΜΑΣ

Εἶναι μερικά χρόνια πού διὰ τοῦ Ταχυδρομείου ἔλαβα τὸ κατωτέρω γράμμα πού ἔχει πάντοτε τὴν ἐπικαιρότητά του.

«Σεβαστέ μοι Πάτερ Π. χρόνια πολλά καὶ εἰρηνικά. Σὲ χαιρετῶ ἐγὼ ἡ Σ., κόρη Α., μαθητοῦ Χριστιανικοῦ Ὁμίλου ἐν Φυλακῇ Κ. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μὲ ἐφώτισεν νὰ ἀλληλογραφήσω μαζί σου, διότι ἔχω τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σὲ εὐχαριστῶ ἐν ὄσῳ ζῶ διὰ τὴν φώτισιν τοῦ πατέρα μου. Διότι μὲ τὴν φώτισιν πού τοὺς ἔδωσες ἔσωσες τὸν πατέρα μου καὶ ἡμᾶς ἀκόμη, διότι προτοῦ ἐπισκεφθῆς τὴν Φυλακὴν, ὁ πατέρας μου ἦτο τελείως ἀπαρηγόρητος καὶ εἶχε γίνει σὰν χαζὸς ἀπὸ τὸν καῦμό του, διότι εἶχε πεθάνει ἡ ἀδελφή μου 19 ἐτῶν.

Καὶ ὁ θάνατος τῆς ἀδελφῆς μου εἶναι ἱστορικός. Τὸ 1944... τὸν πατέρα μου... τὸν κατεδίκασαν εἰς 10 ἐτῶν φυλάκισιν. Ἀπὸ τότε εὐρίσκεται εἰς τὰς φυλακάς. Ἄφησε εἰς τὸ σπίτι τέσσαρες ψυχές: τὴν γιαγιά μου, τὴν μητέρα μου, τὴν ἀδελφή μου δέκα τριῶν ἐτῶν κι' ἐμένα 7 ἐτῶν. Τώρα εἶμαι 13 ἐτῶν.

Σᾶς διηγούμαι τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς μου: Ὅταν μᾶς ἄφησε ὁ πατέρας μας εἴμασθε μικρά, καὶ μετὰ 5 ἔτη μεγάλωσε ἡ ἀδελφή μου καὶ τὴν ἀρραβωνιάσαμε μὲ τὸν σκοπὸ νὰ μᾶς προστατεύσῃ ὁ γαμπρός. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἀντὶ νὰ μᾶς προστατεύσῃ μᾶς κατέστρεψε, μᾶς ἔφαγε ὅ,τι εἶχαμε καὶ στὸ τέλος τὴν ἐχώρισε τὴν ἀδελφή μου, τὴν παράτησε ὁ ἄθλιος καὶ ἀπὸ τὸν καημὸ της σὲ λίγους μῆνες πέθανε καὶ γι' αὐτὸ ὁ πατέρας μου ἦτο ἀπαρηγόρητος προτοῦ ἐπισκεφθῆς τὴν Φυλακὴν.

Ἀλλὰ εὐτυχῶς πού ἐπεσκέφθης καὶ τοῦ χάρισες τὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ μελετῶντας τὴν παρηγορήθη ὁ πατέρας μου καὶ ἔγινε ἄλλος ἄνθρωπος, ἔμαθε πολλὰ καλὰ καὶ ὅταν τὸν ἐπισκεπτώμεθα μᾶς συμβουλεύει καὶ ἐμᾶς, ἐνῶ προτοῦ πάρει τὴν Καινὴ Διαθήκη ἦτο τελείως ἄσχημα καὶ πολὺ ἀπαρηγόρητος. Τώρα εἶναι πολὺ καλὰ, τὸν ἔσωσε ἡ Καινὴ Διαθήκη μὲ τὰ Θεόπνευστα λόγια. Καὶ ἐφ' ὅσον εἶδαμε σωτηρίαν ἔχουμε χρέος νὰ δοξάζωμεν τὸν Παντοδύναμον... Ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ...

Μὲ σεβασμὸν»

Δὲν χρειάζεται σχόλια γιατί μιλεῖ μόνο του. Ἐθεώρησα καλὸν νὰ τὸ φέρω στὴ δημοσιότητα καὶ μάλιστα διὰ τοῦ «Ἐφημερίου» πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως οἱ ἀγαπητοί μου ἀναγνῶσται λάβουν

γνώσιν. Ἐχει τὴ θέσι του, γιατί ἀναφέρεται στὸ ἀκανθῶδες κοινωνικὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἐὰν παρουσιάζεται ὑπὸ ποικίλας μορφῆς ἐμφανίζει καὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν ποὺ ἡ νόσος τῆς ἀμαρτίας, ἀφοῦ εἰσεχώρησε στὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, δημιουργεῖ, ἐκτὸ τῶν ἄλλων κακῶν καὶ τὰ ἐνδοοικογενειακά δράματα, δοθέντος ὅτι τὸ ἄτομον ἀπαρτίζει τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν, ἡ δὲ ἁρμονικὴ συμβίωσις μὲ τὴν ἐν τῷ ἀτόμῳ νόσον τῆς ἀμαρτίας διασαλεύεται καὶ ἐντεῦθεν ἐπακολουθοῦν, ὡς γνωστὸν, τὰ οἰκογενειακά ναυάγια καὶ αἱ κοινωνικαὶ ταραχαί.

Εἰς μίαν τοιαύτην κατάστασιν καλεῖται ὁ εἰδικὸς νὰ ἐπέμβῃ, καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοιοῦτος εἶναι, ἐὰν καὶ ἄλλος τις, ὁ Ἰερεὺς, ἴνα, ἐν δυνάμει Κυρίου, θεραπεύσῃ τὸν ἀσθενῆ καὶ οὕτω σώσῃ τὴν οἰκογένειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὰ ἐπακολουθοῦντα δεινά. Καὶ ὁ Ἰερεὺς ἀποβαίνει ὄργανον ἐκείνου ὅστις εἶναι ὁ «Ἰώμενος καὶ σώζων» (Πράξ. θ' 34, γ' 6, ι' 38). Ἄλλ' ἐνταῦθα πρέπει νὰ τονισθῇ καὶ τὸ μέσον ποὺ ἐνεργεῖ ὁ Μεγάλος Ἰατρός. Χρειάζεται νὰ τὸ εἶπω, ἀφοῦ τοῦτο μᾶς εἶναι τόσο γνωστὸν ἀλλὰ καὶ εὐχρηστον; Καὶ ὅταν μάλιστα τὴν σωστικὴν του ἀξία μᾶς τὴν διακηρύσσουν οἱ αἰῶνες καὶ οἱ πιστοί, οἱ ὁποῖοι τὸ ἐπειραματίσθησαν ὡς τὴν «δύναμιν τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι» (Ρωμ. α. 16) καὶ «...ὡς ὠφέλιμον πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανάρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ἴνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρητιμέως» (Β. Τιμ. γ. 15—17);

Ἴδου τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς τελεσφόρον φάρμακον ἐθαυματουργήσεν καὶ εἰς τὸν πατέρα τῆς ἐπιστολογράφου μου. Καὶ ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἶπω, μία ἐπίσκεψίς μου τότε εἰς τὴν Φυλακὴν, μία Καινὴ Διαθήκη δωρηθεῖσα ποὺ τὴν συνώδευσαν λίγα λόγια περὶ τῆς ἀξίας τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ μία θερμὴ σύστασις πρὸς μελέτην ἀλλὰ πρὸ παντὸς προσευχὴν καὶ ἐπίκλησιν Ἐκείνου ὅστις «διήνοιξεν τὸν νοῦν τῶν μαθητῶν...» (Λουκ. κδ. 45), καὶ «τὴν καρδίαν τῆς Λυδίας» (Πράξ. ις' 15), καὶ ἐν συνεχείᾳ δύο διαφωτιστικὰ καὶ ὑποδειγματικὰ μαθήματα εἰς τὸν ἐκεῖ (ἓνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς) συγκροτηθέντα, χάριτι Κυρίου, Χριστιανικὸν Ὁμιλον, εἰς ὃν ἀνῆκε καὶ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πατὴρ κρατούμενος, ἔφερε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον λέγεται ἀναγέννησις καὶ τὸ ὁποῖον, ὡς θαῦμα Θείας Χάριτος ἐπενεργούσης καὶ διὰ τοῦ Γραπτοῦ Θείου Λόγου ἀναγεννηθέντες...διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ» (Πέτρ. δ. 12), συντελεῖται, δόξα τῷ Θεῷ, εἰς εὐρυτάτην κλίμακα καὶ εἰς τὰς φυλακάς.

Ἄλλὰ τοῦτο ἐὰν ἐκ τῶν ὑστέρων, γιατί καὶ ἐκ τῶν προτέρων ὁπότε, τούτου πραγματοποιομένου εἰς εὐρυτάτην κλίμακα ἐντὸς τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς οἰκογενείας,

προλαμβάνομεν τὸ ἔγκλημα, ἀποσοβοῦμεν τὸν κίνδυνον τῶν οἰκογενειακῶν δραμάτων καὶ κοινωνικῶν ἀνωμαλιῶν. Καὶ περὶ τούτου ἔχουν τὸν λόγον πρὸ παντὸς οἱ Ἐφημέριοι τῶν ἐνοριῶν, οἱ πνευματικοὶ πατέρες καὶ ποιμένες τῆς ἐνοριακῆς μάνδρας, τῶν ὁποίων ἢ ἐν χάριτι Κυρίου πνευματικὴ δρᾶσις, ἂν δὲν ἐξαφανίσῃ τὸ κακόν, νὰ τὸ περιστείλῃ τοῦλάχιστον, καθὼς μποροῦν νὰ τὸ βεβαιώσουν αὐτὸ οἱ ἀξιέπαινοι καὶ μὲ δραστηριότητα καὶ σύστημα ἐργαζόμενοι καλοὶ ποιμένες.

Ἡμεῖς ἐδῶ ἀπ' ὅτι ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τὴν πεῖρα, μὲ τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης καὶ ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ, ὠθούμεθα νὰ χαράξωμεν τὶς γραμμὲς αὐτὲς μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι τὴν αὐτὴν ἱκανοποίησιν μὲ τὸν γράφοντα θὰ αἰσθανθῇ καὶ ὁ ἀναγνώστης καὶ θὰ προωθηθῇ πρὸς μίαν ἐντατικὴν καὶ συστηματικὴν ἐργασίαν κατὰ τὸ δοθὲν τάλαντον πρὸς πρόληψιν κατὰ τὸ δυνατόν τοῦ κακοῦ. Ὁ Ἐφημέριος (ὁ ζηλωτὴς) ἔχει πεδίον δράσεως τὴν ἐνορίαν. Μία ἐπίσκεψις ὅπου εἶναι δυνατὴ κατὰ τὸ «κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν», προγραμματισμένη, καὶ μία θέσις ποῦ θὰ πάρῃ, ὡς τὴν τοῦ Κυρίου στὸ σπῖτι τῆς Μάρθας καὶ τῆς Μαρίας, καὶ ἕνας διάλογος καὶ ἀνταπόκρισις ὅπου δίδεται, σὰν τὴν στάσι τῆς Μαρίας «ἢ καὶ παρακαθήσασα...» (Λουκ. ιζ' 9) εἶναι μέσα στὴν ἀποστολὴν τοῦ Βεβαίως ὁμιλοῦμεν περὶ παραδείγματος — ἀκτινοβολίας — τοῦ καλοῦ ποιμένου κατὰ τὸ «οὔτω λαμψάτω...» (Ματθ. ε, 16), ἀλλὰ καὶ τὸ «οὐκ ἐπαυσάμη μετὰ δακρύων νουθητῶν ἕνα ἕκαστον» (Πράξ. κ. 31) θ' ἀποτελῇ πάντοτε τὴν βάσιν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου, διότι ἄλλο κήρυγμα καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ καὶ ἄλλο κάθε ἄτομον νουθεσία σύμφωνα καὶ μὲ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας, ἢ ὁποία ἐστηρίχθη στὴν αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος «ὁ ποιήσας καὶ διδάξας...» (Ματθ. ε' 19). Καὶ θὰ προσθέσω ἀκόμη ὅτι μιὰ Καινὴ Διαθήκη (ἢ καὶ ἡ Γραφὴ ὁλόκληρη, ἂν εἶναι δυνατόν), θὰ ἔχῃ νὰ συμπληρώσῃ ἕνα κενὸν τῆς μικρόχρονης ἐπισκέψεως (γιατὶ τότε τί νὰ πρωτοεπιπῇ) μὲ τὸν αὐθορμητισμὸν καὶ τὴν κατ' ἴδιαν μελέτην, συνεργούσης τῆς θείας χάριτος, ποῦ θὰ ὀδηγήσῃ στὴν ἀφύπνισιν, μετάνοιαν, καταρτισμὸν καὶ ἐπίγνωσιν καὶ συνειδητὴν πίστιν.

Τὰ δυνατὰ βεβαίως ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Θεός, τὰ δὲ ἀδύνατα εἶναι ἰδικά Του, εἶναι δὲ ἐντὸς τῶν δυνάμεών μας νὰ ἀνάψωμεν τὸ «πλεῖότερον φῶς» τῆς Γραφῆς μέσα σὲ κάθε οἰκογένειαν θέτοντας τὴν Γραφὴν «ἐπὶ τῆς λυχνίας ἵνα λάμπῃ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ». Καὶ ἐὰν ὁ «αὐξάνων» εἶναι ὁ Θεός (Α' Κορινθ. γ' 7), σὺ ἔκαμες τὸ καθῆκον σου, προσέφερες τὸ κατὰ δύναμι.

Μήπως δὲν εἶπεν ὁ Χριστὸς «ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι» (Ἰω. ε' 17);

Καὶ ἐὰν ὁ ἐργαζόμενος ἐδῶ εἶναι ὁ «αὐξάνων» Θεός, τοῦτο

προϋποθέτει τὸν σπορέα καὶ τὸν σπόρον κατὰ τὸ «ἐξῆλθεν ὁ σπείρων...» (Μάρκ. γ 2). Καὶ ναὶ μὲν ὁ προφορικὸς λόγος, ὁ φωτισμένος μὲ τὸ Εὐαγγέλιον ἔχει τὴν ἐπίδρασί του, ἀλλὰ ποιὸς ἀμφιβάλει, ὅτι καὶ ὁ γραπτὸς δὲν θὰ θαυματουργήσῃ, ἀφοῦ εἶναι «ζῶν καὶ τομώτερος...» (Ἑβρ. δ' 12), τοῦτο τὸ ὅποιον καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τὸ ἐπιβεβαιοῖ, ὅταν παρομοιάζῃ τὸ Λόγο Του μὲ τὴ βροχή, μὲ τὰ καρποφόρα ἀποτελέσματα της, «δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ ὁ λόγος μου κενός, ἀλλὰ θέλει ἐκτελέσει τὸ θέλημά μου καὶ θέλει εὐδωθῆ εἰς ὅ,τι αὐτὸν ἀποστείλω» (Ἦσ. νε' 11).

Γιὰ τὸν Κύριό μας, ἀπὸ τῆ ζωῆ του, ἰδιαιτέρως ἐπισημαίνονται ἀπὸ τοὺς Εὐαγγελιστὰς τρεῖς ὡς *συνήθειαι* Του: 1) Ἡ προσευχὴ «ἐπορεύετο κατὰ τὸ ἔθνος...» (Λουκ. κβ. 39, ς' 12), 2) Ὁ ἐκκλησιασμός «καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῶ εἰς τὴν συναγωγὴν» (Λουκ. δ. 16) καὶ 3) Ἡ διδασχὴ «καὶ ὡς εἰώθει (ἐσυνήθιζε) πάλιν ἐδίδασκεν αὐτοὺς» (Μάρκ. ι' 1). Αἱ συνήθειαι αὐταὶ εἶναι καὶ τὰ γνωρίσματα τοῦ γνησίου Χριστιανοῦ καὶ τοῦ Ἐφημερίου, ὁ ὅποιος, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, δὲν ὀφείλει νὰ ἀρκῆται εἰς τὴν προσευχὴν, τὰς ἱεράς ἀκολουθίας καὶ τὴν Μυστηριακὴ διάταξι τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ νὰ ἐργάζεται καὶ διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καθ' οἰονδήποτε τρόπον καὶ μέσον («εὐκαίρως καὶ ἀκαίρως»).

Ἡ προμήθεια τῆς Γραφῆς ἢ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅπως εἴπομεν, εἶναι μιὰ σπορά κι' αὐτὴ ἐξοικονομεῖ πως τὰ πράγματα, ὅταν μάλιστα στερούμεθα καὶ τοῦ προσόντος τοῦ κηρύττειν ὄχι ὅμως καὶ τοῦ λόγου, ὅστις ὡς «ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας» (Ἰω. ζ' 38) εἶναι δυνατός, χάριτι Κυρίου, κατὰ τὸ τοῦ θ. Παύλου «ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοῦ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ» (Α' Κορ. ιδ' 19). Ἄς θυμηθοῦμε τὴν σκηνὴ τῆς Κορίνθου μὲ τὸν Παῦλο πού τοῦ παρουσιάσθη ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ λέγει: «μὴ φοβοῦ, ἀλλ' ὀμίλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, διότι ἐγὼ εἶμαι μετὰ σοῦ, διότι ἔχω λαὸν πολὺν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ» (Πράξ. ιη' 10). Ποῦ νὰ ξευρῇ ὁ Παῦλος ὅτι εἶναι πολὺς λαὸς πού θὰ τὸν ἄκουε καὶ θὰ πιστεῦε, ὅπως καὶ ἔγινε, γιατί «πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο». Ὁ Παῦλος στὴν προσταγὴ τοῦ Κυρίου του «λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς» συμμορφώθη σ' ὅλη τὴν ἀποστολὴ του, ὥστε νὰ ὁμολογῇ ἀργότερα πῶς ἦτο «ἀθῶος ἀπὸ τὸ αἷμα ὄλων, γιατί δὲν συνεστάλη νὰ τοὺς φανερώσῃ ὅλην τὴν ἀλήθειαν» (Πράξ. κ' 26), γιατί τὸ νὰ μὴ ὀμιλῇ τὸ ἠσθάνετο ὡς ἐγκλημα ἀσυγχώρητον. Ἐδῶ ἀδελφέ μου, ἔχεις καὶ σὺ τὴ Κόρινθό σου, εἶναι ἡ ἐνορία σου. Τί θὰ κάμῃς; Μήπως δὲν εἶσαι συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τοῦ Παύλου, ταγμένος μέσ' στὴν Ἐκκλησίᾳ μὲ τὴν ἀποστολὴν σου; Καὶ νὰ σκεφθῇ κανεὶς τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως πού θὰ μᾶς πῆ «τὸ

καθῆκον σας τὸ ἠξεύρατε, γιατί ὁμως δὲν τὸ ἐκτελέσατε; ἕως πότε θὰ χωλαίνετε μεταξὺ δύο φρονημάτων;» (Α. Βασ. ιη', 21).

Λέγομεν ὅτι ὅλο καὶ λιγοστεύει τὸ ἐκκλησίασμα. Καὶ ὁμως «πολύς λαὸς ὑπάρχει» καὶ αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ περιμένει νὰ ἰδῆ καὶ νὰ ἀκούσῃ ἐκεῖνο ποὺ εἶπεν ὁ Χριστὸς στὸν Παῦλο καὶ τὸ ἔκαμε ὁ Παῦλος. Δύσκολο τὸ ἔργο, ἀλλὰ καὶ λίγο εἶναι τὸ ὅτι καὶ γιὰ σέ τὸ εἶπεν ὁ Χριστὸς «ἐγὼ εἶμαι μετὰ σοῦ»; Ἐπειτα στὸν Ἐκκλησιασμό, ἐὰν μᾶς ἐνδιαφέρῃ νὰ προσέρχεται ὅλος ὁ κόσμος, σημασίαν ὁμως ἔχει ἡ ψυχικὴ «ἀλλοίωσις» τῶν ἐκκλησιαζομένων, ἡ ἐσωτερικὴ μεταβολή, ἡ θεραπευμένη καρδιά κατὰ τὸ «εἰ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις...» (Β' Κορινθ. ε' 17), μὲ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀναγεννημένης ψυχῆς καὶ τὴν ἀγίαν ζωὴν. Τὰ στολιδία αὐτὰ ὑπάρχουν ἐκεῖ ὅπου κηρύσσεται ὁ Χριστὸς καὶ ἀναπτύσσεται, ἢ καὶ μελετᾶται καὶ κατ' ἰδίαν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ζῆ καὶ ἀναπνέει μέσα στὴ ἀτμόσφαιρα τῶν «Γέγραπται» καὶ «τάδε λέγει Κύριος». Αὐτὰ κάνουν καὶ τίς ἐκκλησίες μας ὠραῖες, ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶναι μεγαλοπρεπεῖς καὶ ὄχι τὰ νεκρά μας μέλη μὲ τοὺς καθ' ὁμολογίαν Χριστιανούς. Ἀλλὰ τοῦτο προϋποθέτει κλῆρον ποὺ ἔχει αὐτὸς πρῶτος πειραματισθῆ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν (καὶ αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀνεξαρτήτως καὶ τῶν ἄλλων προσόντων) καὶ μὲ ἕναν αὐθορμητισμὸν ὠθεῖται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ τὸ ποιμνιὸν του, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κύριον μέλημα καὶ ἔργον του.

«Ἡ σωτηρία μᾶς ψυχῆς, λέγει τις, εἶναι ὡσὰν ἀνακάλυψις ἐνὸς ἀστέρος ἐν τῷ στερεώματι χωρὶς νὰ σβύνη, ἕνας αἶνος καὶ δοξολογία ποὺ ἄρχισε γιὰ νὰ μὴ τελειώσῃ, ἢ χαρὰ ποὺ ἄρχισε γιὰ νὰ μὴ σβύσῃ ποτέ. Αὐτὴ εἶναι ἡ σωτηρία τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει».

Καὶ τότε, κάνοντας τὸ καθῆκον σου, χαῖρε, διότι δὲν ἡμέλησες τῆς τηλικαύτης «σωτηρίας» (Ἐβρ. β' 1—4). Χαῖρε, διότι στὰ σοβαρὰ πῆρες τὸ «οὐαὶ μοι ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι» (Α' Κορινθ. θ' 16). Χαῖρε, διότι διήνυσες τίς ἡμέρες καὶ ὧρες τῆς ποιμαντικῆς σου σταδιοδρομίας μὲ «οὐχὶ ἀμάρτυρον τὸ εὐαγγέλιον» (Πράξ. ιδ' 17). Τί εἶναι ἄλλωστε αὐτό, καὶ τί ἀξία μπορεῖ νὰ ἔχη μπρὸς στὸ μεγάλο χρέος σου ποὺ ἐξώφλησεν ὁ Λυτρωτὴς μας μὲ τὸ πολύτιμον Αἷμα Του γιὰ νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴν αἰώνιαν ἀνάπαυσι καὶ δόξα; Χαῖρε, διότι τὸ «εὖ δοῦλε» καὶ «τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον» ἐπιφυλάσσει σοι ὁ Ἀγνοηθῆτης (Β. Τιμοθ. δ' 8).

Χαῖρε καὶ μὴ λησιμονῆς σέ παρακαλῶ, ἀδελφέ μου, νὰ κάμῃς καὶ μίαν προσευχὴ καὶ διὰ τὸν γράφοντα, νὰ τὸν ἐλεήσῃ ὁ Θεός, ἐκεῖ ὅπου εἴμεθα τόσον εὐκολοὶ εἰς τὸν λόγον ἀλλ' ἔνοχοι εἰς τὴν πράξιν καὶ ὑποκείμενον εἰς τὸ «μὴ τοῖς ἄλλοις κηρύξας ἀδόκιμος γένωμαι» (Α' Κορινθ. θ' 27).

Ἄρχ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΗΡΩΩΝ ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ

**ΕΝΑ ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΑΙΩΝΟΣ ΑΓΩΝΙΣΘΕΝΤΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΑΔΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΜΨΥΧΩΤΑΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ**

Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ

Τὸ Κέντρον τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν, ὀργάνωσις βασιζομένη ἐπάνω σὲ ἔθνικες καὶ θρησκευτικὰ παραδόσεις πού ἐκληρονόμησε καὶ διετήρησε ἀπὸ τὸ Βυζάντιο, εἶχε μίαν ἐμπνευσμένην πρωτοβουλία. Εἰς μίαν συγκινητικὴν καὶ ὑποβλητικὴν συγκέντρωσιν διοργάνωσε τελετὴν εἰς μνήμην τῶν ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνος Κωνσταντινουπολιτῶν δημοσιογράφων. Ἡ τελετὴ αὐτὴ, πού συνεκέντρωσε ἓνα πυκνὸ πλῆθος στὴν μεγάλη αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἔφερε τοὺς παρακολουθήσαντας αὐτὴν στὴν «μεγάλῃ ἑλληνικῇ πατρίδα», τὴν Πόλιν. Ἦταν ἡ ἐποχὴ πού ὁ ἑλληνισμὸς ἐξαπλωμένος σὲ ὀλόκληρην τὴν Τουρκικὴ αὐτοκρατορία ἐστέναζε ἴσως ὑπὸ τὸ κράτος μιᾶς σκληρῆς ἀπολυταρχίας, τῆς σουλτανικῆς, ἡ ψυχὴ του ὅμως βρισκότανε σὲ μιὰ διαρκῆ ἔθνικὴ ἀνάτασι πετῶντας ἐπάνω σὲ φτερὰ μεγάλων ἐλπίδων καὶ ὥραίων ὀνείρων. Μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι, ἀλλὰ μὲ ὑψωμένο τὸ φρόνημα καὶ ἀνατεταμένη τὴν ψυχὴ του ἀγωνιζότανε μὲ πίστιν πρὸς τὰ μεγάλα ἰδεώδη πού ἐκληρονόμησε ἀπὸ τὴν παράδοσι τῆς φυλῆς. Ἡ Ἐκκλησία παρὰ τὸ πλευρό του. Οἱ ἱεράρχαι μὲ πλήρη κατανόησι τῆς μεγάλης ἀποστολῆς των πραγματικοὶ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ ἐμπνεύοντες καὶ ἐμψυχώνοντες κάθε ἐκδήλωσι καὶ ἐνέργειαν. Πολύτιμος συνοδοιπόρος καὶ ἐμψυχωτὴς ἐπίσης στὴν πορεία τὴν ἔθνικὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐστάθηκε ὁ ὁμόγλωσσος τύπος τῶν πόλεων, ὅπου ἐκυκλοφόρησε ἡ ἐφημερίς. Ἡ Σμύρνη, ἡ Ἀδριανούπολις, ἡ ἑλευθέρα σήμερον Θεσσαλονίκη καὶ ἄλλες πολλὰς εἶχαν τὴν ἐφημερίδα τους ὡς ἀγωνιστικὸν τους ὄργανον. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἡ Πόλις. Κέντρο πνευματικῆς κινήσεως μέχρι τῆς ἔθνικῆς καταστροφῆς ἡ Πόλις μὲ τὴν παράδοσι τοῦ Βυζαντίου εἶχε τὸν τύπον τῆς σὲ μιὰ ἀνθηρὰ ἀξιοζήλευτο ἴσως θέσι. Ἡ τουρκικὴ λογοκρισία ἐπὶ σουλτανοκρατίας ἦταν βαρεῖα καὶ ὁ νεοτουρκικὸς σωβινισμὸς συνέχισε τὴν δίωξι κατὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν δικαίων καὶ τῶν πόθων τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς πού ἦταν τόσο στερεωμένη, μέγα μέρος αὐτῆς, ἐπάνω σὲ ἔδαφος, πού ἦταν πάτριον ἔδαφος ἄλλοτε, διατηρώντας ὅμως πάντοτε ἀλύγιστη τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴ. Παρ' ὅλα ταῦτα ἡ

ἐφημερίς ὡς ἔκφρασις τῆς ψυχῆς αὐτῆς, κατώρθωνε νὰ ἀκτινοβολῆ μὲ τὴν προσπάθεια καὶ τὴν ἐμφάνισίν της. Ἡρώες οἱ δημοσιογράφοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ ἀγωνισταὶ ἄφοβοι μὲ νίκην σὲ ὅλους τοὺς ἀγῶνας ποὺ συκρατοῦσε τὴν πίστι καὶ τὰ ἰδανικὰ τῶν ὁμογενῶν. Χωρὶς μεγάλα ὑλικά μέσα, ἀλλὰ μὲ τὸν ψυχικὸ ἐνθουσιασμὸ ὡς τὸ καλλίτερο μέσο καὶ ἔλεγχο γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ των.

Μεγάλη καὶ πλουσία εἰς περιεχόμενον ἡ ἱστορία τῆς δημοσιογραφίας καὶ τῶν δημοσιογράφων τῆς Πόλης μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ ὅσοι ἐπέζησαν ἀπὸ τὴν μεγάλη ἐθνικὴ λαίλαπα κατέφυγαν αὐτοεξόριστοι οἱ περισσότεροὶ εἰς τὴν ἐλεύθερη ἑλληνικὴ των πατρίδα. Ἄρκετοὶ ἐκ τῶν τελευταίων αὐτῶν ἐπιζοῦν μὲ ἄσπρα μαλλιά βέβαια, ἀλλὰ μὲ νεανικὴ ψυχὴ καὶ φλογερότητα ἀκόμη εἰς τὰς ἐπάλξεις πάντοτε τοῦ εὐγενικοῦ των ἐπαγγέλματος. Οἱ περισσότεροὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν δὲν ὑπάρχουν πλέον εἰς τὴν ζωὴν εὐτυχεῖς ἴσως κατὰ τὸν θάνατόν τους ὅτι ἐπέτελεσαν εὐσυνειδήτα τὴν ἀποστολὴν τους. Ὅλων αὐτῶν τὸ μνημόσυνο ἐτέλεσε τὸ Κέντρο τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν εἰς ἀπότισιν φόρου τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης. Ἄλλ' ἡ τελετὴ αὐτὴ ἀπετέλεσε εὐκαιρία γιὰ νὰ ὀλοκληρωθῆ ὅλη ἡ ἱστορία καὶ τὸ παρελθὸν τῆς δημοσιογραφικῆς ἑλληνικῆς ἐκδηλώσεως καὶ τῆς δημοσιογραφικῆς οἰκογένειας τῆς Πόλης. Πρόσωπα ποὺ ἐπέρασαν ὡς φωτεινὰ μετέωρα ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ δημοσιογραφικὸ ὀρίζοντα τῆς Πόλης καὶ ἐδημιούργησαν μιὰ παράδοσιν. Ὁ Βλάσιος Γαβριηλίδης τῆς «Ἀκροπόλεως» ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀστέρους αὐτούς, ὁ Ἐπαμεινώνδας Κυριακίδης δημοσιογράφος, ἱστορικὸς καὶ λογοτέχνης ἐστάθηκε ἀπὸ τοὺς κορυφαίους τῆς δημοσιογραφίας τῆς Πόλης. Ὁ Σταῦρος Βουτυρᾶς ἔγραψε μίαν σελίδα δημοσιογραφικῆς ζωῆς εἰς τὸ πλαίσιο τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος ἀπὸ τις πλέον φωτεινές. Ὁ Δημήτριος Νικολαΐδης καὶ οἱ Βέληδες ἀπὸ τὴν Σίφνο ἀφιέρωσαν μίαν ζωὴν ὀλόκληρη διὰ νὰ κρατήσουν μὲ τις ἐφημερίδες των ἄσβεστη τὴν σπιθαμὴν τοῦ ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν χιλιάδων ἀναγνωστῶν των. Ἀναφέρουμε τοὺς πρωτοπόρους τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας τῆς Πόλης γιὰ νὰ συνεχίσουμε καὶ μὲ τοὺς ἀξίους κατὰ πάντα συνεχιστάς των. Ἦταν ἰδιοκτῆται ἐφημερίδων οἱ ἀναφερόμενοι ἀλλ' ὄχι ἀπλοῖ ἐπιχειρηματῆαι. Εἶχαν ὑψωμένη τὴν ἐφημερίδα των εἰς ἐπίπεδον ἐθνικῆς σημαίας, ὑπὸ ὅλες τις ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς: τὴν θρησκευτικὴν, τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν. Ἀξιόσεβαστοι ἀπὸ τὴν ὁμογενῆ κοινωνία, ἀλλὰ καὶ τιμῶμενοι καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους κυριάρχους ἀκόμη. Ὁ Ἀβδούλ Χαμίτ τοὺς

τιμοῦσε καὶ εἶχε παρασημοφορήσει τὸν Δημ. Νικολαΐδη, ἰδιοκτῆτη τῆς «Κωνσταντινουπόλεως», καὶ τὸν Δημ. Βέλλη τοῦ «Ταχυδρόμου». Αἱ δύο αὐτὲς ἡμερίδες μὲ τὸν «Νεολόγο» τοῦ Βουτυρά, τὴν «Νέα Ἐφημερίδα» τοῦ Καραγιαννίδη, τὴν «Βυζαντίδα» τοῦ Καρύδη, τὴν «Πατρίδα» τοῦ Κεσίσογλου, τὴν «Πρόοδο» βραδύτερον τοῦ ἀλησμονήτου Κωνσταντίνου Σπανοῦδη, τὴν «Πρωΐα» ἀργότερα τοῦ Καλωταίου, τὸν «Ἀνατολικὸ Ταχυδρόμο», ποὺ μετωνομάσθη «Ἀμερόληπτος», τοῦ Χρυσόγελου Βέλλη καὶ τὸν «Χρόνο» τοῦ Μαργαρίτη ἀπετέλεσαν στὸ διάστημα τοῦ αἰῶνος ποὺ διέρρευσε τὸ δημοσιογραφικὸ συγκρότημα ποὺ ἐσκόρπισε τὴν φωτοβολία του μέχρι τῆς ἡμέρας ποὺ ὑπετάγη ἡ σημαία τῶν ἔθνικῶν ἐλπίδων καὶ οὐνείρων μὲ τὸν ξερριζωμὸ τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς ἀπέραντης ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἀπὸ τὴν φωτεινὴ αὐτὴν πλειάδα τῶν ἑλληνικῶν ἡμερησίων ἀνέλαμψαν καὶ ἄλλες ἐπιλεκτὲς προσωπικότητες τῆς δημοσιογραφίας τῆς Πόλης.

Ὁ ἀείμνηστος Γεώργιος Οἰκονομίδης, ἀρχισυντάκτης καὶ διευθυντῆς κατόπιν ἡμερησίων, ἐστάθηκε θαρραλέος καὶ ἀλύγιστος ἀγωνιστὴς τῶν ἔθνικῶν δικαίων ποὺ ὑπεστήριξε μὲ τόσο σθένος. Ὁ Ἀνδρέας Καβαφάκης ὁ κατόπιν ἰδρυτῆς καὶ διευθυντῆς τοῦ «Ἐλεύθερου Τύπου» τῶν Ἀθηνῶν, ποὺ εὗρηκε τὸν γνωστὸν τραγικὸν θάνατον ἀπὸ δολοφονικὲς σφαῖρες ἀφίνοντας καὶ μετὰ τὸν θάνατό του μιὰ συνεχιζομένη καὶ σήμερα δημοσιογραφικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ παράδοσι.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Φαναρίου, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἐσημείωσε καὶ εἰς τὸν δημοσιογραφικὸν τομέα μιὰ ἀξιόλογη ἐκδήλωσι. Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», τὸ ἐπίσημο ὄργανο τῶν Πατριαρχείων, εἶχε διευθυντὰς καὶ συνεργάτας διακεκριμένους θεολόγους καὶ σοφοὺς ὅπως ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος Πιπέρας, ὁ κατόπιν ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ Μητροπολίτης Σερρών βραδύτερον καὶ ὁ διακεκριμένος ἐρευνητῆς, μελετητῆς καὶ σοφὸς Μανουὴλ Γεδεών, τὴν δρᾶσιν τοῦ ὁποίου ἀνεγνώρισε πανηγυρικῶς ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἀναγορεύσασα αὐτὸν εἰς ἄρχοντα χαρτοφύλακα καὶ εἰς ἄρχοντα χρονογράφον αὐτῆς βραδύτερον. Ἀλλὰ καὶ ὁ περιοδικὸς τύπος, ὁ σοβαρὸς καὶ ὁ εὐθυμογραφικὸς, ἔχε νὰ σημειώσῃ ἐπιλέκτους ἐκπροσώπους. Ὁ δικηγόρος Ι. Φιλικὸς ἐξέδωκε τὸ «Νέον Πνεῦμα» ὁ Θεοδ. Μαρκουτζο τὸ ἑβδομαδιαῖον ἐπίσης κοινωνικὸ καὶ λογοτεχνικὸν περιοδικὸν «Ἀπ' ὅλα», ὁ Κωνστ. Μακρίδης διακεκριμένος ὡς δημοσιογράφος εἰς κάθε τομέα τὸ σατυρικὸν

**ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ»
Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓῆ ἩΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»**

Δὲν πρέπει ἀπὸ ὑπερηφάνεια νὰ πολυπραγμονοῦμε

Πήγανε κάποτε μερικοὶ ἀδελφοὶ κι' ἐρωτήσανε τὸν ἄββᾶ Ζήνωνα.—Τί σημαίνει, ἄββᾶ μου, αὐτὸ πού εἶναι γραμμένο στὸ βιβλίο τοῦ Ἰώβ, «οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρὸς ἐνώπιον αὐτοῦ»;

Καὶ τοὺς ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας.—Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ρητοῦ αὐτοῦ εἶναι, πῶς οἱ ἄνθρωποι ἔπαψαν νὰ σκέφτῳνται τίς ἁμαρτίες τους καὶ καταγίνονται μὲ τὰ οὐράνια καὶ μὲ τὰ δογματικὰ καὶ τ' ἀπόκρυφα μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Κι' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μονάχα εἶναι τέλειος κι' ἀναμάρτητος, γι' αὐτὸ καὶ λέει ἡ Γραφή, πῶς κι' ὁ οὐρανὸς ἐμπρὸς του δὲν εἶναι καθαρὸς.

«Ἐμπρὸς» καὶ τὸ ἡμερολόγιον «Σατὰν» καὶ ὁ Χρ. Δεληγια-βούρης τὸ ἄφθαστο εἰς λεπτότητα, πνεῦμα καὶ καυστικὴν σά-τυρα «Ἄνω Κάτω». Δὲν ἔλειψε καὶ ἡ ἔκδοσις ἐνὸς περιοδικοῦ «Παιδικὸς Κόσμος» ὑπὸ τὸν Δεπάσαν.

Τῶν ἀλθισμονήτων αὐτῶν δημοσιογράφων τῆς Πόλης ἐνὸς ὀλοκλήρου αἰῶνος ἐτέλεσε τὸ μνημόσυνο τὸ Κέντρο τῶν ἐν Ἀθήναις Κωνσταντινουπολιτῶν. Μνημόσυνο ἐπιβεβλη-μένο ὡς ἱερὴ ὑποχρέωσις ἀπέναντι μιᾶς τάξεως πνευματι-κῶν ἀνθρώπων πού ἀγωνίσθησαν μὲ τὴν ἐπαγγελματικὴ τους ἱκανότητα καὶ σφριγηλότητα καὶ μὲ τὸν ἐθνικόν τους ἐνθουσιασμό. Ἡ δημοσιογραφία εἰς τὸ ἑλληνικὸ σύνολό της εἶχε τιμηθῆ ἑπάξια ἀπὸ τοὺς ἀξιόους αὐτοὺς ἀειμνήστους ἀγω-νιστάς. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Φαναρίου ἰδιαίτατα δὲν θὰ λησμονήσῃ τίς ὑπηρεσίες πού προσέφεραν οἱ δημοσιογράφοι τῆς Πόλης σ' ἓνα ἀγῶνα ἱερό της πού ἐσυνεχίσθη καὶ ὅταν, κατόπιν τῆς θλιβερᾶς καταρρεύσεως τῶν ἐθνικῶν ἰδανικῶν, ἐχθροὶ ὕπουλοι ὁμόδοξοι ἐκινήθησαν νὰ πλήξουν τὴν ὑπαρξί-αυτὴν τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία ὀλόκληρος, ἐπευλογῶντας τὴν μνήμη τῶν τιμηθέντων νεκρῶν Κωνσταντινουπολιτῶν δημοσιογράφων ἐνὸς ὀλοκλήρου αἰῶ-νος ὅσοι ἀπέθανον εἰς τὴν ἐλευθέραν ἑλληνικὴν πατρίδα τους καὶ ὅσοι ἐτάφησαν παλαιότερα εἰς τὴν πατρῶαν πάντοτε βυ-ζαντινὴν γῆν, μετέσχε νοερῶς ἔστω εἰς τὴν ἱερὴ αὐτὴν μυσ-σταγωγία πού ἐνεπνεύσθη καὶ ὠργάνωσε μὲ τόση εὐλάβεια καὶ πίστι τὸ Κέντρο τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

Κάποιος ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ταξίδεψε γιὰ ἀνάγκες του στὴν ξηνητιά. Πῆγε λοιπὸν καὶ φιλοξενήθηκε σ' ἕναν ἐρημίτη, ποὺ ἀπὸ ἀγάπη καὶ φιλαδελφία δεχόντανε κάθε ξένο, καὶ τοῦ διηγῆθηκε πολλὰ γιὰ τὸν ἄββᾶ Ποιμένα. Κι' αὐτός, ἀπ' αὐτὰ π' ἄκουσεν, ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἰδῆ καὶ νὰ τὸν γνωρίσῃ κι' ἀπὸ κοντά.

Ὅταν λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος γύρισε πίσω στὴ χώρα του, ξεκίνησε κι' ὁ ἐρημίτης γιὰ τὴν Αἴγυπτο· καὶ συναντήθηκε μὲ τὸν ἀδελφό. Κι' ἐκεῖνος τὸν ὠδήγησε στὸν ἄββᾶ Ποιμένα.

Πρωτομπῆκε λοιπὸν ὁ ἀδελφός, κι' ἄρχισε νὰ τοῦ διηγίεται γιὰ τὸν ἐρημίτη, πὼς εἶναι πολὺ μεγάλος καὶ κοσμοξάκουστος, καὶ πὼς στὸ μέρος του τὸν τιμοῦνε καὶ τὸν σέβονται πάρα πολὺ. Τοὺς ὑποδέχθηκε λοιπὸν ὁ Ἄββᾶς Ποιμένας καλοπροαίρετα καὶ μὲ πολλή του χαρά· κι' ἀφοῦ ἀλληλοχαιρετισθήκανε καθίσανε κι' ἀρχίσανε νὰ συνομιλοῦνε.

Ὁ ἐρημίτης λοιπὸν ἄνοιξε κουβέντα γιὰ διάφορα ρητὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, κι' ἔλεγε λογιῆς-λογιῆς ὑψηλὰ πνευματικά, μεταφυσικά καὶ οὐράνια ζητήματα. Κι' ὁ Γέροντας σ' ὄλην αὐτὴν τὴν ὥρα ποὺ μιλοῦσε, ἔστρεφε τὸ πρόσωπό του ἀλλοῦ καὶ δὲν τ' ἀπάντησε τίποτα. Κι' ἐκεῖνος, ἀφοῦ κάθησε κοντά του ἄρεκτα καὶ εἶδε πὼς δὲν τοῦ ἀπαντοῦσε καθόλου σ' αὐτὰ ποῦλεγε, στενοχωρήθηκε κι' ἔφυγε. Καὶ εἶπε στὸν Ἀδελφό, ποὺ τὸν πῆγε στὸν ἄββᾶ:—Ἄδικα ἐκοπίασα, κι' ἄδικα ἔκανα ἕνα τόσο μεγάλο ταξίδι καὶ ἦλθα νὰ ἰδῶ τὸν Γέροντα· αὐτὸς δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα του καθόλου καὶ δὲν θέλησε οὔτε μιὰ λέξη ν' ἀλλάξῃ καὶ νὰ κουβεντιάσῃ μαζί μου.

Ξαναμπῆκε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς στὸν Ἄββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ εἶπε:—Ἄββᾶ μου, δὲν σοῦ εἶπα πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι πολυφημισμένος καὶ πὼς ἐταξίδεψε ὡς ἐδῶ, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σὲ ἰδῆ καὶ γιὰ νὰ σὲ γνωρίσῃ; Γιατὶ λοιπὸν δὲν ἄλλαξες οὔτε μιὰ λέξη μαζί του;

Καὶ τ' ἀπάντησεν ὁ Γέροντας:—Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀδελφέ μου, ξεχνᾷ πὼς εἶναι ἀπὸ σάρκα καὶ ὀστᾶ σὰν κι' ἐμᾶς, καὶ μιλεῖ διαρκῶς γιὰ ὑψηλὰ καὶ μεγάλα καὶ γιὰ τ' ἀπόκρυφα μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Ἐγὼ ὅμως εἶμαι ταπεινὸς καὶ χωματένιος καὶ ξέρω νὰ μιλῶ γιὰ ζητήματα τοῦ κόσμου μας αὐτοῦ, ποὺ τὰ καταλαβαίνω καὶ μπορεῖ νὰ τὰ καταλαβαίνῃ κι' ὁ καθένας. Ἄν μοῦ κουβέντιαζε λοιπὸν γιὰ τέτοια καὶ γιὰ τὰ διάφορα πάθη ποὺ κυριεύουνε τὴν ψυχὴ μας, θὰ τοῦ ἀπαντοῦσα. Γιὰ τὰ ὑπερφυσικά ὅμως πράγματα ποὺ μιλοῦσε δὲν ξέρω καὶ δὲν εἶμαι σὲ θέση νὰ τ' ἀπαντήσω τίποτα.

Βγήκε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς καὶ τὰ εἶπε αὐτὰ στὸν ἐρημίτη:—

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΟΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ

Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὡς ἔργο της τὸν φωτισμὸ καὶ τὴν ἀγίασι τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀπαλλαγὴν του ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν εἰσοδὸν του, τὴ διατήρησίν του στὸν δρόμον τῆς σωτηρίας. Μπροστὰ σὲ κάθε ἁμαρτωλό, ἡ Ἐκκλησία εἶναι διατεθειμένη καὶ μπορεῖ νὰ κάνῃ τὸ πᾶν, μετὰ τὴ χάριν τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας εἶναι ταμιούχος καὶ φορεὺς, μετὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας εἶναι ἐκδήλωσις, μετὰ τὴ δύναμιν τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας εἶναι κάτοχος, ὥστε νὰ κερδήσῃ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Διαβόλου, νὰ τοῦ κλείσῃ τὸν δρόμον πρὸς τὴν ἀπώλεια καὶ νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὸν παράδεισον. Ποτὲ δὲν σταματᾷ ἡ Ἐκκλησία στὸν ἀγῶνα της αὐτόν. Ποτὲ δὲν λέγει: ἀρκεῖ. Εἶναι μία προσπάθεια, πού ὅσα ἐμπόδια κι' ἂν συναντᾷ, ὅσες δυσκολίες κι' ἂν τῆς τυχαίουν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνακοπῇ, νὰ μείνῃ στὴ μέση.

Ἐπάρχουν λογιῆς-λογιῆς ἁμαρτωλῆς καταστάσεις στὸν ἄν-

τοῦ μιλοῦσες, εὐλογημένε μου, τοῦ ἐξήγησεν, ὅλο γιὰ ζητήματα ψηλὰ καὶ δυσκολονόητα τῆς ἀγίας Γραφῆς, πού ἐπάνω σ' αὐτὰ δὲν ἦταν καθόλου εὐκόλο νὰ σ' ἀπαντήσῃ. Ὁ Γέροντας δὲν μιλεῖ καὶ δὲν ἀπαντᾷ παρὰ γι' αὐτὰ πού ξέρει καὶ σ' αὐτοὺς πού τὸν ἐρωτοῦνε γιὰ τὰ διάφορα πάθη πού κυριεύουνε τὴν ψυχὴ μας. Κι' ἂν τῶχες κάμει αὐτὸ θὰ σοῦλεγε, χωρὶς ἄλλο κι' αὐτὸς τὴν γνώμη του. Κι' ἐκεῖνος, σὰν τ' ἄκουσεν αὐτό, κατανύχθηκε καὶ ξαναγύρισε στὸ Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε:— Μὲ συμπαθᾷς, Γέροντά μου, πού ξαναγυρνῶ...Θάθελα νὰ σὲ συμβουλευθῶ, τί νὰ κάνω καὶ πῶς νὰ φερθῶ, γιὰτὶ μετὰ πολὺν καιρὸν καὶ μοῦ κυριεύουνε τὴν ψυχὴ μου λογιῆς-λογιῆς πάθη; Καὶ τότες ὁ Γέροντας τὸν ἄκουσε μετὰ προσοχὴν μεγάλην καὶ τοῦ εἶπε:—Τώρα μάλιστα σὲ καταλαβαίνω. Καλῶς ὤρισες λοιπὸν, ὄδελφέ μου. Μίλα μου ἐλεύθερα γιὰ ὅτι θές· κι' ἐγὼ θὰ σοῦ εἰπῶ τὴν γνώμη μου· καὶ θὰ πασχίσω, ὅσον ἠμπορῶ, νὰ σοῦ φανῶ χρήσιμος.

Ἐκάθησαν λοιπὸν κι' ἐκουβέντιασαν ἀρκετὰ· κι' ὁ ἐρημίτης ὠφελήθηκε πολὺ, πάρα πολὺ· καὶ εἶπε στὸ Γέροντα:—Πραγματικὰ, ἀββᾶ μου, αὐτὸς εἶναι μονάχα ὁ ἀληθινὸς δρόμος· κι' εὐχαριστῶ, μ' ὅλη μου τὴν ψυχὴ, τὸν Θεό, πού καταξιώθηκα νὰ συναγροικηθῶ μ' ἓναν τέτοιον ἅγιον ἄνθρωπον. Κι' ἀφοῦ τὸν κατασπάσθηκα ξαναγύρισε στὴ χώρα του.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

θρωπο. "Άλλες ἐλαφρότερες κι' ἄλλες βαρύτερες. "Άλλες εὐκόλα κι' ἄλλες δύσκολα ἰάσιμες. Γιὰ ὅλες, ἡ Ἐκκλησία διαθέτει τὰ κατάλληλα φάρμακα, τὶς ἀντίστοιχες θεραπείες. Κι' ὅση κι' ἂν εἶναι ἡ ἐπιμονὴ αὐτῶν τῶν παθήσεων, ὅσο βαθὺ κι' ἂν εἶναι τὸ ριζωμὰ τους στὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὶς συνθῆκες τῆς ζωῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἡ Ἐκκλησία εἶναι πιὸ ἐπιμονὴ στὴν ἀντιμετώπισί τους. Οἱ προσπάθειές της δὲν γνωρίζουν κάματο κι' ἀποκαρδίωσι, δὲν ἔχουν ὠρισμένη, ἀλλὰ ἀπεριόριστη ἐπανάληψι, ὅπως ἀπεριόριστη γιὰ τὸν ἄνθρωπο εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἐπιμονῆς αὐτῆς εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχει ὡστόσο ἓνα ἀκραῖο εἶδος ἁμαρτίας—λέγει ὁ πρῦτανις τῶν Ἀποστόλων, ὁ θεῖος Παῦλος, στὰ μαθήματα ποιμαντικῆς, ποὺ δίνει στὸ ἀγαπημένο πνευματικὸ του τέκνο, τὸν Τίτο—ὑπάρχει ἓνα ἀκραῖο εἶδος ἁμαρτωλότητος, μπροστὰ στὸ ὁποῖο ἡ σωστικὴ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας, προκειμένου γιὰ κάθε τέτοιο ἁμαρτωλὸ χωριστά, δὲν ὠφελεῖ νὰ ἐπαναληφθῆ παρὰ πάνω ἀπὸ μιὰ φορά. «Αἵρετικὸν ἄνθρωπον», λέγει ὁ Παῦλος στὸν Τίτο, «μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ». Τὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἔπεσε στὴν κακοδοξία καὶ μένει σ' αὐτὴν μὲ τὸ γνωστὸ σὲ τέτοια περίπτωσι πείσμα, νουθέτησέ τον μιὰ, δυὸ φορές. Ἄν ὡς τῆ δευτέρῃ φορά δὲν δῆς νὰ ἀνανήψῃ, νὰ συνέρχεται, νὰ ἀνάβῃ μέσα του τὸ πῦρ τῆς μετανοίας, παράτησέ τον. Σημαίνει, ὅτι εἶναι πλέον πραγματικὰ πιασμένος στὸ δόκανο τῆς κακοδοξίας, ὅτι εἶναι ἓνας ἀληθινὰ αἵρετικὸς ἄνθρωπος, δηλαδὴ ἓνας ἄνθρωπος φθασμένος στὴν πιὸ σκληρῇ, στὴν πιὸ τυρώδη κατάστασι ἁμαρτίας, ἀπ' ὅπου εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀπαλλαγῆ μὲ τὴ μετάνοια, ὅσο περίπου ἀδύνατο εἶναι καὶ στὸν Ἐωσφόρο καὶ τοὺς δαίμονες νὰ μετανοήσουν. Ἡ αἵρεσις εἶναι μιὰ ἁμαρτία, ποὺ πλησιάζει ὅσο καμμιά ἄλλη τὸν ἄνθρωπο στὸν Σατανᾶ, τὸν πατέρα τοῦ ψεύδους, ὅπως τὸν ἀποκαλεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης.

Ἡ μεγάλη πείρα, ποὺ εἶχε ὁ Παῦλος, ἡ πείρα τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ μαρτυρεῖ, αὐτὸ βοᾷ. Ὁ αἵρετικὸς, ὅταν προλάβῃ ὁ Διάβολος καὶ τὸν πῆξῃ σ' αὐτὸ τὸ εἶδος ἁμαρτίας, εἶναι ὁ πιὸ δυσίατος ἁμαρτωλός. Μοιάζει μὲ τοὺς ἄρρωστους ἐκείνους, ποὺ ἡ κατάστασίς τους ἀποδεικνύεται, μετὰ τὶς πρώτες προσπάθειες τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, τόσο βαρειά, ὥστε οἱ παρὰ πέρα κρίνονται μάταια. Δὲν εἶναι πλέον ἓνας ἄρρωστος, μπροστὰ στὸν ὁποῖον οἱ γιατροὶ ἔχουν νὰ σκεφθοῦν τί πρέπει νὰ κάνουν, ἀλλὰ ἓνας νεκρός, ποὺ ἀκόμη ἀναπνέει.

"Ὅλες οἱ ἁμαρτίες, κι' οἱ πιὸ βαρεῖές, κι' οἱ πιὸ εἰδεχθεῖς, κι'

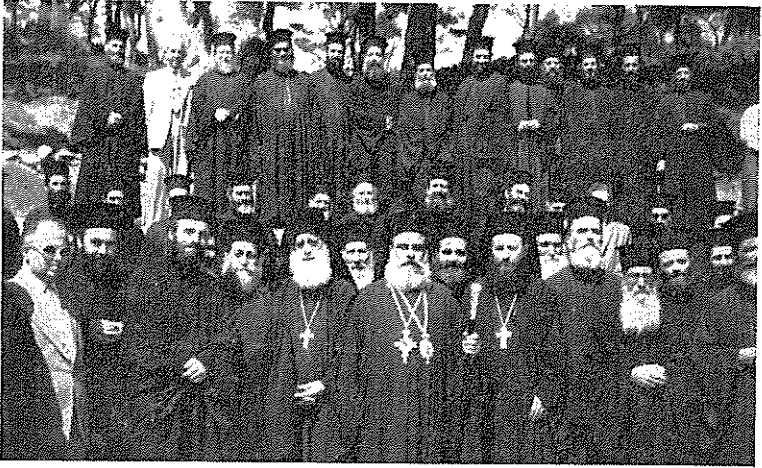
οί πιό προχωρημένες, αφήνουν μιὰ μεγάλη απόστασι ανάμεσα στο θῦμα τους καί τόν Διάβολο. Ἡ απόστασις αὐτή δικαιολογεῖ κάθε αἰσιοδοξία, ἀνήκει στο ἐνεργητικό τῆς θείας ἀποκαταδοκίας, ἐπιτρέπει ὅλες τῖς ἐλπίδες γιά ἀνάνησι, γιά σωτηρία. Ἡ αἵρεσις εἶναι μιὰ ἁμαρτία πέρα ἀπ' ὅλες τῖς ἄλλες. Μιὰ ἁμαρτία, πού φέρνει τόσο κοντά στόν Διάβολο, ὥστε νά ταυτίζη σχεδόν τὸ θῦμα τῆς μ' αὐτόν. Κι' ὅπως ὁ Διάβολος ἀποκλείεται νά μετανοήσῃ, ἔτσι σχεδόν ἀποκλείεται νά μετανοήσῃ κι' ὁ αἰρετικός.

Δέν εἶναι λίγοι, ὅπως πληροφορεῖ ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, οἱ αἰρετικοί, πού γύρισαν στήν Ὀρθοδοξία. Ἀλλά τὸ γεγονός αὐτὸ δέν καταργεῖ τὴν ἀλήθεια τῶν ἀποστολικῶν λόγων, πού ἀναφέραμε. Οἱ αἰρετικοὶ αὐτοὶ δέν ἦταν βαθεῖα πεσμένοι κατὰ τὴ διάνοια καί τὴν καρδιά στήν αἵρεσι. Δέν ἦταν ἀπὸ ἐκείνους, πού ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δέν ἔφθανε μέσα τους. Ὁ πραγματικὸς αἰρετικὸς δέν ἀκούει αὐτόν τὸν λόγο, πού τῖς περισσότερες φορὲς τὸν ξέρει ἀπὸ στήθους, δέν ἀκούει τὴν ἀλήθειά του, δέν ἀποκρίνεται στὴ φωτιστικὴ του ἐνέργεια. Τὸ ψεῦδος εἶναι ἓνα μὲ τὴ σκέψι καί τὴν αἴσθησι τοῦ πραγματικοῦ αἰρετικοῦ, ὅπως εἶναι ἓνα καί μὲ τὴ σκέψι καί τὴν αἴσθησι τοῦ ἴδιου τοῦ Σατανᾶ. Κι' ὅπως ὁ Σατανᾶς δέν μετανοεῖ, ἔτσι κι' ὁ γυιὸς τοῦ ψεύδους, ὁ αἰρετικὸς, δέν ἀνανήφει, δέν συνέρχεται.

Ὁ ἀγὼν τῆς Ἐκκλησίας γιά τὸ φωτισμὸ καί τὴν ἀγίασι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι ἀγὼν ἀδιάκοπος, ἀσταμάτητος, ἀέναα ἐπαναλαμβανόμενος πρὸς ὅλες τῖς κατευθύνσεις, πρὸς κάθε ψυχή. Παντοῦ καί πάντοτε εἶναι ἀγὼν γεμᾶτος ἐλπίδα κι' αἰσιοδοξία. Ἀλλά πρὸς τὴν κατεύθυνσι ἐκείνων, πού ὁ πατήρ τοῦ ψεύδους κατώρθωσε, πρόλαβε νά τοὺς κἀνη πραγματικὸς γυιὸς του, εἶναι ἀγὼν χωρὶς ἀποτέλεσμα. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἁμαρτωλοὶ δὲν κρίνονται ἀπὸ τώρα. Τελοῦν ὑπὸ τὸ ἐνδεχόμενο τῆς σωτηρίας. Γιά ὅλους τους ἰσχύει ὁ παρηγορητικὸς Κυριακὸς λόγος: «Οὐκ ἤλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον». Ὁ αἰρετικὸς ἐξαιρεῖται. Δέν θέλει νά τὸν κρίνῃ οὔτε αὐτόν ὁ Χριστὸς ἀπὸ τώρα. Ἀλλά ὁ αἰρετικὸς, μὲ τὸ εἶδος τῆς ἁμαρτίας, πού διάλεξε, καί στο ὅποιο ἐμμένει, κάνει μόνος του τὴν κρίσι. Τὸ λέγει παρὰ κάτω ὁ Παῦλος: «Αἰρετικὸν ἀνθρώπων μετὰ μίαν καί δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, ὢν αὐτοκατάκριτος».

ΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΕΝ ΣΑΜΩ

Συνήλθεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ζωοδόχου Πηγῆς Σάμου τῇ 17.9.63 τὸ πρῶτον ἱερατικὸν Συνέδριον τοῦ Ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας ἐπινεύσει τοῦ Σε-

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Παροναξίας καὶ Τοποτηρητὴς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Ἐπιφάνιος περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν συνέδρων τοῦ Α' Ἱερατικοῦ Συνεδρίου Ἱ. Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας.

βασμιωτάτου Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Ἐπιφανίου, Τοποτηρητοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας.

Εἰς τὸ Συνέδριον παρέστησαν 84 ἱερεῖς, αἱ ἐργασίαι τοῦ ὁποίου διήρκεσαν ἐπὶ τριήμερον.

Μετὰ τὴν γενομένην ἐπὶ τῇ ἀνάρξει τῶν ἐργασιῶν ἀρχιερατικὴν Λειτουργίαν, ἐπηκολούθησε δεξιώσις εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

Εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν προσῆλθον πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τῆς νήσου μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς βουλευτὰς τῆς νήσου καὶ τὸν Δήμαρχον Σάμου. Ἐπίσης παρέστησαν οἱ Γυμνασιάρχαι, οἱ καθηγηταὶ καὶ ὁ Ἐπιθεωρητὴς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Αὐθιμερὸν ἤρχισαν τὰς ὁμιλίαις τῶν οἱ ὀρισθέντες πρὸ μηνὸς εἰσηγηταί. Πρῶτος εἰσηγητὴς ἦτο ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητὴς κ. Ἐπιφάνιος μὲ θέμα «Ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ σημερινῇ Κοινωνίᾳ», δεύτερος εἰσηγητὴς ἦτο ὁ Ἀρχιμ. Ἰωάννης Πατάλης μὲ θέμα «Ὁ ἱερεὺς καὶ ἡ Κοινωνικὴ ἀποστολή του», τρίτος εἰσηγητὴς ἦτο ὁ

οικονόμος Γεώργιος Πατσούλης με θέμα «Ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του».

Τὰ θέματα ἀνεπτύχθησαν με πολλὴν σαφήνειαν καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν συζήτησιν οἱ πλείστοι τῶν Ἐφηρίων.

Οἱ συμμετέχοντες τοῦ Συνεδρίου, με ἐπικεφαλῆς τὸν Σεβασμιώτατον, μετέβησαν τὴν τρίτην ἡμέραν εἰς τὸ κατέναντι τῆς Ἐφέσου μέρος, ὅπου διῆλθεν ὁ Ἄπ. Παῦλος, πλέων διὰ Σάμον, ὡς ἀναφέρεται ἐν τῷ Κ' κεφαλαίῳ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, καὶ εἰς τὸ σημεῖον ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπεβιβάσθη οὗτος, γενομένης αὐτόθι εἰδικῆς μελέτης καὶ ἐξηγήσεων.

Τὸ συνέδριον ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας καὶ ἀφῆκεν ὑπερόχους ἐντυπώσεις καὶ ἀγαθὰς ἀναμνήσεις.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἡ ὀρθόδοξος λατρεία ὡς πολιτιστικὸς παράγων.—**Θ. Κ. Σπεράντα**, Ἡ 3η Νοεμβρίου 1940.—**Ἀμμωνᾶ**, Ὁ Παπαφλέσσας.—**Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα**, Ἱεροκέρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ὁ τυφλὸς ποῦ βλέπει.—**Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, Ἱεροκέρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Ἅγιοι Τόποι.— «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» Μέρος τρίτον. Ὑψωφελεῖς ἐπιστασίαι ἐκ τοῦ Λευιτικῆς ὑπὸ **Εὐγενίου Βουλγάρεως**. Ἀπόδοσις **Θεοδόση Σπεράντσα**.—**Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου**, Πλείστερον καὶ καθαρώτερον φῶς στὴν νεολαίαν μας. Ἐνα γράμμα. Τὸ προληπτικὸν καθήκον μας.—**Βασ. Ἡλιάδης**, Εἰς μνήμην ἡρώων καὶ ἀγωνιστῶν. Ἐνα συγκινητικὸν μνημόσυνο διὰ τοὺς ἀπὸ αἰῶνος ἀγωνισθέντας δημοσιογράφους τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Πρωτοπόροι καὶ ἐμψυχωταὶ τῆς ἐθνικῆς πίστεως. Ἡ πρωτοβουλία τοῦ Κέντρου Κωνσταντινουπολιτῶν.— Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Ἐδεργενιτὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἡθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτη**.—**Βασ. Μουστάκη**, Ποιμαντικὰ θέματα. Οἱ αἰρετικοί.— Ἱερατικὸν Συνέδριον ἐν Σάμῳ.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ **ΕΚΚΛΗΣΙΑ**
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι - Τηλ. 227.689.

Τύποις : **Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα** — **ΤΣΙΡΩΝΗ** — Τηλ. 533.805

Ἐπεὶ ὁ Τυπογραφεῖον : **Γ. Σ. Χρυσάφης**, Ἰωαννίδου 22, Σούρμενα